ఉక్కుమనిషి

[అపరాధ పరిశోధక నవల]

గ్రంథకర్త:

సి. హెచ్. ఆర్. రవి.

ప్రకాశకులు:

యస్. అప్పలస్వామి అండు సన్సు

పబ్లిషర్సు అండ్ బుక్సెల్లర్సు,

రాజమండ్రి.

విషయసూ

1 సినిమా భవనము

2 కొండగుహ

3 కొత్త ఖైదారు

4 కాలువలో పడవ

5 రహస్య ప్రదేశము

6 ఇద్దరు బైరాగులు

7 "ఉక్కుమనిషి" వీడే!

8 ఎంతలో ఎంతమార్పు!

9 ఖైదీ పలాయనము

10 ఇనుపపెండసము

11 కొత్త దొంగ

12 పత్తేదారును బంధించుట

13 కూలివాడు

14 వేశ్యాగృహములో

15 అనుమానము

16 "ఉక్కుమనిషి" వీడా?

17 "ఉక్కుమనిషి" పట్టుబడుట

18 శ్యామల వివాహము

19 బహుమతులు

శ్రీ చింతామణీ ప్రెస్, రాజమండ్రి.

సినీమా భవనము

పశ్చిమమున భానుడు పొడకట్టుచుండెను. ఆకసమంతయు మేఘరహితమై యుండెను. దివాకరుడరుణరూపుడై యుండుటచే నాతని పరిసరములందున్న నింగిభాగమంతయు నెఱ్ఱగ గోచరించుచున్నది. పగలంతయు తూర్పునుండి పశ్చిమము వరకు పరుగెత్తి యుండుటచే నాతని దేహమంతయు చెమటబోసి యుండుటచే గాబోలు పశ్చిమాబ్ధిలో మునుగుటకు కుతూహలపడుచుండెను.

ఆదినమందు సూర్యుడు తమ్ములను వీడి పోవుచుండెనని జనులందఱును త్వరితముగ తమతమ పనులను ముగించుచుండిరి. సినీమా భవనముల మేనేజరులందఱును సూర్యుడెంత త్వరగా నస్తమించునాయని యెదురుతెన్నులు జూచుచుండిరి. ఊరిలో నెచ్చోట జూచినను ప్రజలందఱును సినిమాకేగు ప్రయత్నమున నున్నట్లు గాన్పించుచున్నది.

[illegible] సుబ్బయ్యగారి "లవకుశ" ప్రదర్శన గాదే ప్రకటనములాయెను. [illegible] ఛటర్జీగారి యింటి [illegible] తెలుగు [illegible] యేమి? వారిగృహము [illegible] ప్రపంచమునందే యున్నట్లు తోచుచున్నది. ఛటర్జీ గారు [illegible] నున్నారు. ఆయన ముద్దుచెల్లెలగు శ్యామల "[illegible]" [illegible] సిద్ధముగా యున్నది. ఛటర్జీ [illegible] [illegible] భద్రముగ [illegible] [illegible] ఛటర్జీగారి గృహము [illegible] నాసీను [illegible] ప్రారంభించెను—— [illegible] [illegible] పశ్చిమముగా [illegible]

మాటిమాటికి నందుండి రెండుశబ్దము మాత్రము వినవచ్చుచుం డెను. అదే జట్కావాని యదలింపు కేక. ప్రతిదినమును నాటకము-

"ఏయ్-ఏయ్-తప్పుకో" అని అరచుటచే నాతని గొంతు బొంగురు పోయెను......అదే సినిమాకుబోవు మార్గము- ఆమార్గమంతయును జనసమూహముతో క్రిక్కిరిసి యుండెను. ఆసమూహములో స్త్రీ పురుష వివక్షణ లేక పందగు నాగరికులు బాసుకొనుచుబోవుచుండిరి వీరిలో కొందరు పరాయిస్త్రీలను జూచియు కూడ చూడనట్లు నటించి వారిని త్రోసుకొనుచు బోవుచుండిరి. బండ్లు-కారులు-రిక్షాలు- ఇత్యాదులన్నియును హాలునకు ఫర్లాంగు దూరముననే నిలువబడెను. ఇట్టి సమ్మర్దమును గలిగిన ఆనాటి సినిమాహాలెట్లుండునో మాచదువరులే యూహింతురు గాక!

ఇక "బుకింగ్ ఆఫీస్" వద్ద నెట్టిమాట యుండునో వర్ణించుటకు నా దశేషునకునైన వలవిగాదని ఘంటాపథముగ జెప్పగలను. ఛటర్జీగారి సేవకుడగు రామిరెడ్డి యాజమానుని పక్కకు త్రోయుచు దాను ముందునకు నేగుచు నెట్టకేలకు నాలుగైదు రూపాయల టిక్కెట్టులం గొని మరల నతి కష్టముపై బయటకు వచ్చెను. టిక్కెట్టులను వారికిచ్చిన పిమ్మట వారి యొద్ద సెలవుగొని తానొక్కడిక్కో వడివడిగ నేగినంతనే యాముగ్గురును, హాలులో ప్రవేశించిరి.

వారు హాలును ప్రవేశించునప్పటికే హాలులో చాలభాగము ఆక్రమించుకొనబడెను. వారు చివరనున్న వరుసలో కుర్చీల గూర్చుండ నియమించి, ఆవరుసకు ముందున్న వరుసలో పరదా నులమరి. చివరవరుసయందు స్త్రీలు కొందరు కూర్చుండియుండిరి. వారిలో శ్యామల యొకరిత......కొంతసేపటికి నిముసములలో సినిమా ప్రారంభమాయెను.

సినీమాకథ నడచుచుండెను... ... ...

పారుపల్లిసత్యనారాయణగారైన వాల్మీకిమహాముని, కుశలవులకు సద్విద్యగరపు సమయమున,— 'సత్యపాలనాధునా సాధుశీలుండే' యను పాటను పాడుచుండెను. ప్రేక్షకు లందఱు నాతని పాటలో మునిగియుండిరి. ఆసమయమందు ప్రేక్షకులలో నొకరును పరధ్యానముగ నుండక నందఱును వాల్మీకి శిష్యులవలె నుండిరి.

అదే సమయమున కుర్చీలలో తుదివరుసనుండి యొకవ్యక్తి బయట కేగుచుండెను. ఆ వ్యక్తి తనతో మరియొక వ్యక్తిని దీసికొని పోవుచున్నట్లు గన్పించుచున్నది. కాని యీ విషయము నొకరును గనిపెట్టలేకపోయిరి. కుర్చీలనుండి బయట కేగుటకు గల ద్వారమువద్ద నెవరును లేరైరి. అంతియేకాక బయటనున్న పెద్దద్వారము కొలదిగ తీసియేయున్నది. అట్టియెడ నా వ్యక్తుల బయటకు నిరభ్యంతరముగ బోవుటకు నభ్యంతరమేమి యున్నది?

వెండితెరపై—సమాప్తము— అను నర్థమిచ్చు నక్షరములు గాన్పించిన వెంటనే దీపములన్నియును వెలిగించబడెను. తోడనే ప్రేక్షకులందఱును తమతమ నివాసముల కేగుటకు తమ స్థానముల నుండి లేచిరి. ఛటర్జీ గోపాల్ జీలు శ్యామలను తీసికొని పోవుటకు వెనువెనుకకు వేంచేసి స్తంభీభూతులయిరి. కారణము?

ఆవరుస నుండవలసిన నల్వురు స్త్రీలకును— ఇద్దఱు మాత్రమే గన్పించుచుండిరి. మిగిలిన యిరువురును గాన్పింపరైరి.

కాన్పింపని వారిలో శ్యామల యొకతె!

అత్యావసరమున వారి మనస్సెట్లున్నదని చెప్పగలను? ఛటర్జీ [illegible] స్త్రీని శ్యామల విషయమై ప్రశ్నించెను. కాని వారికా విషయమేమియు తెలియదనిరి. వారు పోలీసు సబుఇన్స్పెక్టర్ సూర్యారావుగారి కూతురు లగుటచే ఛటర్జీ వారి పలుకులను విశ్వ

సించి, మరి ప్రశ్నలతో బాధింపక వారిని వెడలనంపెను. భట్టర్జీ వెనుకవరున నంతయును బహుజాగరూకతతో పరిశోధించుట కారంభించెను. కాని యాతనికి చిహ్నములు లేవియు నగపడలేదు. అతఁడు కనిమవిరచి,—

'సరే, మనకిచట జాడ లేవియు గానరాలేదు. ఇపుడు ఏమి యాలోచించినను కార్యసాధనకు లాభముండదు. కావున మనమిపు డింటికిపోయి తెల్లవారు ఝామున నతిత్వరగ లేచి సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు గారితో నీవిషయమై చర్చింపవలెను.' అనిపలికెను. గోపాల్‌జీగారి వదనము వాడిపోయెను. కన్నులనుండి బాష్పములు తొంగి చూచుచుండెను.

'ఏమో నాయనా! నాకేదియు నగమ్యగోచరముగ నున్నది. ఇదివఱకెన్ని ప్రయాణములు మనము శ్యామతో గూడి సినిమాకు రాలేదు? అప్పుడన్ని సారులు క్షేమముగ రాలేదా? సినిమాయందు విసుగెత్తి యింటికిబోయిన దేమోనని నాకొంచెము మనసు శాంతించుచున్నది. చెప్పకుండ నొంటరిగ నేగదే! నాకే, ప్రాణము మన తనకున్నట్లే యుండెనాక!'

అని తన ధైర్యముతో భట్టర్జీని గూడి తన గృహమున కేగిరి.

రెండవ ప్రకరణము

కొండగుహ

అప్పుడప్పుడే చీకట్లన్నియు విచ్చిపోవుచున్నవి. అదిగో అచటి యంత నున్న వృక్షముల నానుకొని యున్న పక్షులన్నియు కలకలారవముతో బయలుదేరించి యూహాతీతమైన రాగాలు

దీరి కింటనెగురజొచ్చెను. తెలతెలవారుచున్నదని కర్షకామలకు తెలియజేయుటకై కుక్కుటములు కొక్కొరొకోయని యరువ జొచ్చెను. కాకులన్నియు తమ పిల్లలను లేపుటకై గాబోలు కావు కావులాడ జొచ్చెను.

తూర్పుదిక్కు రక్తవర్ణమును దాల్చుచున్నది...

కాశీ నాడ కిరువది మైళ్ళదూరమునగల మార్గముగుండ నొక మోటారు కారతి వేగముగ బోవుచున్నది. ఆ చుట్టునుగల ప్రదేశమంతయు దట్టమైన అడవులచేతను, నిట్రములైన కొండలచేత నావరింపబడియున్నది. ఇక నాప్రాంతములందు సింహవ్యాఘ్రాది క్రూరమృగములు విచ్చలవిడిగ సంచరించుచుననుటలో నసత్యము నతిశయోక్తి యేమిగలవు? అట్టి నిర్జన, భయంకర ప్రాంతములం బడి యంత వేగముననే ప్రయాణము జేయు మోటారు ప్రయాణీకు లెట్టివారై యుందురో పాఠకులూహింపకుందురా?

ఇక నామోటారును బాగుగ పరిశీలింతము.

అందులో ముందటి యానములో 'డ్రైవర్' ఆసీనుడై యుండెను. అతఁడెవఁడోగాని బహుచురుకుగ నడుపుచుండెను. అతఁడు సుప్రసిద్ధ వీరపురుషుఁడని యాతని ముఖలక్షణములే చెప్ప చెప్పుచున్నవి. ఆయువకుఁడు నల్లని దుస్తులను దాల్చి యుండెను. అతని యాసనమందే తన ప్రక్కగ నొక దొరటోపి యుంచబడినది

ఆ డ్రైవర్ వెనుక యాసనమందొక స్త్రీవ్యక్తి శయనించి యున్నది. ఆమె రూపురేఖలఁబట్టి చూడ నామె యొక సుకుమారి యని గ్రహింపవచ్చును. ఆమె కెవరో మత్తుమందిడి యట్లొనరించి నటులఁదోచెను.

మోటారు ఆ దట్టపు నిశ్శబ్ద, నిగూఢ, భయంకరారణ్యములం బడి కడువేగమున బోవుచున్నది ఇంతలో ఒకవ్యక్తి మోటారు

రున కెదురుగ వచ్చుచుండెను...తోడనే మోటారు నిలువబడెను. డ్రైవర్ క్రిందకు దిగి యావ్యక్తిని సమీపించి—

'వీరా! కార్యసాఫల్యత నొందితివా?' అని యుత్సాహముతో ప్రశ్నించెను.

వీ—ఈసుబాబూ! తామొకటి దలచిన దైవ మొకటి తలంచునా? అంతయు మీ యిచ్ఛానుసారమే నెఱవేరినది.

ఈ—సెబాస్ వీరా! నీవే నాకు నచ్చిన బంటవు...చూచితివా? ఈమెయే మీ యజమానురాలు.

వీర—ఈసుబాబూ! నిజముగ మేము ధన్యులమయితిమి.

ఈసు—వీరా, ఈమెకింకను తెలివిరాలేదు. ఇక కొంతసేపున వచ్చునను కొందును.

వీర—ఇంకను మెలకువరాదా? ఒక్కపావుఘంటలోపుగనే తప్పక తెలివి నొందును.

ఈసు—సరే, తగిన ప్రాంత మెచ్చట జూచితివి?

వీ—ఈ కొండ దిగువను-చూచితిరా — అదే ఒక గుహా కలదు. ఆ గుహాద్వారముకడ్డ నొక యినుపద్వార మమర్చితిని. దాని మనకే భయము నుండజాలదు. మిగిలిన యన్నియు మీ సెలవు ప్రకారమే యమర్చితిని.

ఈసు—భేష్! తాత్కాలికముగ నునయించియుండదగును, తరువాత బసమార్చివేయవచ్చును. ఈకొండప్రక్కనే యీమోటారును రహస్యముగ నుంచిరమ్ము. అని చెప్పి యీసుబాబు మోటారు దిగెను. వీరయ్య దొరటోపి నాతని కందించెను. అటుపిమ్మట ప్రక్కన నొక చిన్న తోలుసంచి దాచబడియున్నది. అందేమున్నదో వీరయ్యకును గాబోలు దానిని చూడగనే యాశ్చర్యము నొందతేమ అసంచిని గూడ తీసి యీసుబాబున కందించిన తోడనే యాతడద్ది

ంని తనశేబునందుంచుకొనియెను. ఈసుబాబు వెనుకనున్న స్త్రీకడకుం బోయి యామెను లేవదీసి తన భుజములపై వేసుకొని యాకొండగుహాలో ప్రవేశించెను. వీరందు మోటారును దీసికొనిపోయెను.

ఈసుబాబు స్త్రీనెత్తుకొని కొండగుహాలో ప్రవేశించెను. ఆగుహాలో ప్రవేశించుటకొకేయొక మార్గముగలదు. ఆమార్గము నొద్ద నొక యినుపమేకుల ద్వార మమర్చియున్నది- గుహాలోపల నొక మెత్తని పరుపువేయబడిన యొక మంచము కలదు. ఈసుబాబు లోనికి ప్రవేశించి తన భుజముపైనున్న స్త్రీవ్యక్తి నాపానుపుపై పరుండజేసి తాను నామె ప్రక్కనే మంచముపై గూర్చుండెను. అతని దృష్టులన్నియు నాకోమలి మొగముపైననే యున్నవి.

ఈలోపుగ నాస్త్రీ కన్నులు నలుపుకొనుచు తన శయ్యపై నుండి లేచి నలుదిక్కులను విలోకించి జరిగిన మాయనంతయు లీలగా గ్రహించి పాపుని యొక్క వ్రేలికి పైచి మరల మంచముపై పడిపోయెను.

ఈసుబాబామెను సేదదీర్చునంత నామె మేల్కాంచి.

“ఆర్యా! మీరెవ్వరు? ఈప్రదేశమునకు నేనెట్లు వచ్చితిని? మీరు నన్నిట్లు గొనిరాం గారణమేమి? ఏ సన్నారికి బాధించెదరు? నన్ను మాగృహమునకుం బోనిండు.”

అని యువతి దీనముగ ప్రార్థించెను.

ఈసు—శ్యామలా! ఎందేగ గలవు?- నారాణి యింతుగాక యేరెందు నసించగలదు? ఈనాటినుండి నీవు నారాణివి. నాదగ్గరగవచ్చి నన్ను మనసారకౌగలించుకొని పరమానందము ననుభవింపుము.

శ్యామల ...(తీక్ష్ణముగ) ఓరీ నీచాధమా! ఏమని ప్రేలుచుంటివి? ఈవ్యక్తి యెవ్వరో తెలియునా? సుప్రసిద్ధ పత్రికార ప్రముఖు

డు. భట్టుగారి సహోదరి శ్యామల — జాగ్రత్త — పులితో హాసమును బట్టి యాగులాడుచున్నావు! పులికి కోపమురాని యంతవరకే యూరకుండును. గాని కోపము వచ్చినట్లయిన నిన్నమాంతముగ మింగివేయఁగలదు. నెమ్మదిగ నన్ను దొలుత విడిచిపుచ్చి పిమ్మట భట్టుగారి క్షమాపణను వేడుకొనుము లేని యెడల నీకు కారాగార ప్రవేశము దప్పదు.

ఈసు — (వికటముగ నవ్వి) ఓహోహోహో, రావణునికి సీత నీతులు చెప్పినట్లు చెప్పుచున్నావే — సరే పోనిమ్ము — సీతనుబంధించిన రావణుఁడు చావలేదా? యేదువేమో — రావణుని జంపిన రాముని వలె నన్ను బంధించుట కేతెంచు భట్టు కూడా దేవుడేనా? హాహాహా! వీఁడెవడో తెలియునా? సుప్రసిద్ధ చోరాగ్రేసర చక్రవర్తి యమ్మనుమగఁడు. ఆ దేవుఁడే స్వయముగ వచ్చినను జలించని వాఁడు నీ బెదరింపువలుకులకా బెదరును? అట్టియన్నటికిని తలపకుము. నెమ్మదిసై నన్ను జేపట్టి స్వర్గసుఖమనుభవింపుము.

శ్యామ — ఓరీ! నీచాధమా! నేనా నిన్ను చేపట్టుట? నా మేని యందు ప్రాణములుండు నందాక నేను నిన్ను చేపట్టుట కల్ల యని నమ్ముము.

అప్పలుకులకు నీసుబాబు రోషారుణ లోచనుఁడై,

“ఏమంటివి శ్యామలా! యని యురుమువలె గర్జించి యామె చెంగటకుం జని యామెనుఁ బట్టఁబోయెను. శ్యామల పెనుగులాడ నారంభించెను. కాని, అబల — యేమిచేయఁగలదు? బాల్యమునుండి యల్లారుముద్దుగఁ బెరిగి కష్టమనుమాట నెరుఁగని గజగామిని — ఆ దుష్టుని కరములనుండి తప్పించుకొని యెంతసేపని పెనఁగఁగలదు? అదియుఁ బర్వెత్తి పారిపోవుటకు నైనను వీలులేకుండ నామె నొక చిన్న గుహలో బంధించిరి? ఇక నామెకు దిక్కెవ్వరు?

[illegible]
[illegible]
[illegible] ఇంతకూ [illegible]
[illegible]
చేసెను. అప్పుడు [illegible] ఒక్క గంతు
[illegible]
చేసెను. [illegible] కౌగిలి
నడుమ భూమిపై [illegible] ఆమె శిర
[illegible] శిరమును
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వదలి గది నంతయు పట్టి మబ్బులతో నింపివైచెను. ఒక్కొక్కసారి పండ్లను తీవ్రముగఁ గొఱుకుచుండెను.

ఇంతలో పోలీసు సబుయిన్‌స్పెక్టరు సూర్యారావుగారు తలుపు తోసుకొని లోనప్రవేశించి పత్తేదారును గాంచి,

'హల్లో, ఏదో తీవ్రముగ నాలోచించుచున్నారే! మీ పిల్లల విషయమై గాబోలు!--' అని పలికెను.

ఘట—నిన్న మీ యెదుపురి పోలీసులను సినిమాహాలుకు బంపితిరా?

సూర్యా—అవును పంపితిని. జరిగిన విషయమంతయు నాకు వారు రాత్రియే తెలిపిరి. దొంగవాఁడెట్లు అపహరించెనో—యెప్పు డపహరించెనో యోచించుచుంటిరా?

ఘట—అహా! అహోరాత్రి ఎవడో గాని నీవు నిన్నటిదినము సినిమాకు వెళ్లుదుమని ముందే తెలిసికొని యుండెను. నేను మాటలాడిన సూ ర్యునికి ఎదురుగ లో గూర్చుండి యుండెను. ... అను స్థలములో గూర్చుండెను. ప్రదర్శనము ముఖ్యమగు ప్రేక్షకులందరును కథపై తదేకదృష్టిగలవారై యున్నప్పటికి నాకన్నులను ... లను ఉత్తమంచదగ్గ, బయటి ద్వారమువద్ద ఎవరును లేకుండుట గాంచి యా ముద్దరాలను యెత్తుకొని యుండవచ్చునని తలంచుచున్నాను.

సూర్యా—బయటి ద్వారమువద్దను, లోపలిచిన్న ద్వారములవద్ద నెవరును లేకుండెనచో అదెట్లు హాలులోనికి బ్రవేశింప వీలగునే! దానినేమందురు?

ఘట—అదియు చెప్పెద. ప్రతిదినము 'ఇంటర్‌వెల్' వరకు మాత్రమే అన్ని ద్వారములవద్దను గాపలాయుందురు. తరువాత నెందు చేతనో వారందరును లోనున్న కిల్లీదుకాణమునకఁబోయి యుట

నున్న [illegible]. ఆ దుకాణము బయట పెద్దద్వారము నకును, లోపలి చిన్న ద్వారములకును మధ్యగల ప్రదేశములో నుండుటచే నిలుచుండి యెవరయినలోనికి బోవుచున్న యెడల వారిని చూచి కట్టడిచేయగలరు.

సూర్య్యా—సరే, ఇదంతయు సమంజసముగనే యున్నది. మీరు చెప్పిన ప్రకారమయిన ఆ దుకాణము దగ్గరకు వ్యక్తులు నిన్న మధ్య ఆటలో పోవుచున్న స్త్రీ వ్యక్తులనుచూడజాలరా?

భూ— అయ్యా! అట్టి ప్రశ్నలకు మనకిప్పుడు సరియగు సమాధానము దొరకదు. మనకు కాని కాలము—కష్ట కాలము సమీపించు నప్పుడు—శని దేవత మన నెత్తిమీద ప్రళయతాండవము చేయుచున్న ప్పుడు—ఎన్ని [illegible] సంభవించువసుటలో వింత ఏమున్నది?

అను సంతలో బయటనుండి యొక కానిస్టేబిల్ ఎక్కడ నుండియో [illegible] సూర్య్యారావుగారికి సలాముచేసెను.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శ్యామలవిషయము—శ్యామల [illegible] అసుఖముగనున్న రాజ భోగములననుభవించుచున్నది. కొలది దినములలో [illegible] మాటకు సిద్ధముగనున్నది కాన, నీవు శ్యామలను [illegible] [illegible] లేదు. మరియు—

శ్యామలకొరకై ప్రయత్నించినను, [illegible] బంధించుటకై ప్రయత్నము చేసినను— ఈదేశమును విడిచి [illegible] జాగ్రత్త.

ఇట్లు,
"ఉత్తమ మనిషి."

ఆయుత్తరమును చదువుచుండగనే బయట [illegible] [illegible] కానిస్టేబులు లోనికి తెంచి సూర్యారావుగారితో ఇట్లనియె...

కా—బాబూ ఎవరో బెంగాలీయువకుడు తమను దర్శనార్థమై వచ్చినాడు లోనికి [illegible]?

సూర్యా—ఏమీ తోచక... ఊ. రాగే పిలువుము.

కా. సంతసముతో [illegible] బెంగాలీయువకుని లోనికి బంపెను.

అతడు సూర్యారావుగారికి నమస్కారము చేసి [illegible]

బెం. యు—నమస్తే సూర్యారావుగారూ! [illegible] భట్టర్జీ గారు?

భట—అవును నేనే భట్టర్జీని. నాతో నేమైన పనియున్నచో త్వరగా జెప్పుము.

బెం. యు—శ్యామల నాకొసగుము. [illegible] శ్యామలతో [illegible] చోరించుచే [illegible] నిను శ్యామలార్థ[illegible]ర్థమై మీరు [illegible] నేను గూడ [illegible] కట్లు వచ్చితిని.

ఘట - అవును.

బెం. య.—నన్ను మీ సహాయ పత్త్రేదారునిగ నంగీకరింప వలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఘట—ఓ అవశ్యము. [illegible] కార్యమే! మీ యిష్టప్రకారము నే వేరుగా [illegible] మీరిక [illegible] సారి [illegible].

బెం. య.—అట్లే చెప్పుకొని అని చెప్పి యాస్థానము విడచెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

[illegible]

గోదావరి మండలములోనొకటి కాకినాడ గూడ ప్రసిద్ధము [illegible] సముద్రములో కలియుచున్నది. కాకినాడ దగ్గర సముద్రముపై [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

అనాటి సాయంతనయందు కూడ ననేకులిట్లు వచ్చి సుందర రామయ్యగారి పెద్దపడవపై కూర్చుండిరి.

సుందరరామయ్యగారి పేరును, వారస్థితిని తెలియుటకు మనము [illegible] కాకినాడ పట్టణము నందరును. వీరికి [illegible] గలవు. వీటిలో రెండు విహారనావలు.

[illegible] పెద్ద నావ [illegible]. సుందరరామయ్యగారు వారి ముద్దుభార్య పేరునే [illegible].

ఆదినమునందు "మీనాక్షి" నముద్రమధ్యమందు నిలుచు
న్న స్త్రీమరుకదకుఁ బోయి, యందుండి తేయాకును దింపించుకొని
తనలో నెక్కించుకొని తిరిగివచ్చి కాకినాడ జేరి యచ్చట నాగినది
విహారులానాటి సాయంసమయమం దచ్చోటికి విచ్చేసి యానావ
యొక్క టాపుభాగముపై కూర్చుండిరి.

ఒక విహారి గబగబ నావపడవ టాపునెక్కి యుండొక చివ
రకుఁబోయి యచ్చట కూర్చుండి ధూమపానము చేయుచుండెను.
ఆతని ముఖమం దేదియో యాతురత గన్పట్టుచున్నది. అన్య [illegible]
పడవ నలుమూలలను పరికించుచుండెను. పడవ పొడవు వెడల్పు
లను గాబోలు కండ్లతోఁ గొలుచుచున్నాడు. పడవ గోడల పైలు
పలి దిగువభాగమందు నల్లవిలారు ద్రవ్యముకొఁ బూయబడి యున్నది.
పడవలంగరు నాటికు జాగరూకతతో పరిశీలించుచుండెను.

ఆ దేసగా యాముని పడవ నచున్న వ్యక్తులు గాబోలు [illegible]
మంది [illegible] పడవ నెక్కిరి. [illegible]
[illegible] వ్యక్తికిని [illegible]
"[illegible]!" [illegible] వీరద్వారా [illegible], ...

"[illegible]! [illegible]
దను నేనుండ [illegible]కేలసి వృథా[illegible]?" అని [illegible]. [illegible]
వాని నీసు[illegible] నేదియో రహస్యముగఁ గొంత [illegible]
షించినంత వీరుడు వెడలి [illegible]. [illegible]
వను వీని [illegible] నడివడిగ [illegible].

విహారు[illegible] పడవను వీడిరి. [illegible]
[illegible] పడవలంగరు తీసివేయబడి యాగేవ్రు [illegible]...

ఓడ కాకినాడ [illegible] [illegible]
[illegible] పడవ [illegible]
[illegible]

అచటినుండి ఓడ నిఘాంఘాటముగ బోవసాగెను...

ఆప్రాంతమంతయు నిశ్శబ్దముగనున్నది— అది ఓడపనువు వారికిష్టము లేకుంటచే గాబోలు వారందఱును కలసి యొక్కుమ్మడిని 'హైలేసాయను' పాటను పాడదొడగిరి — నిశ్శబ్దమంతయు రాను చీలికలై నడివడిగ వర్షించుచుండెను. ఇంకను వీరిపాట ఆ నిశ్శబ్దమును వెంబడించుచునే యుండెను.

మరికొంత సేపటికి నిశ్శబ్దమదృశ్యమాయెను.

పక్షులు కలకల స్వనముతో నేడనుండియో వచ్చి తమగూండ్లను జేరుచుండెను—

ఓడమాత్రము స్వగతితో నతిగంభీరముగ, నతి నెమ్మదిగ—నవమాసములు మోయుచున్నటువంటి గర్భిణి స్త్రీవలెను—మావటీడు లేని కతమున బాగుగమదించి శారదవియుంగు విరాఘాట ముగ సంచరించు గజరాజమువలెను నడుచుచుండెను. ఆసాయం సమయమందలి అరుణజలములో నతిగంభీరముగ నడుచుచున్న ఆ ఓడను గాంచిన ప్రతిక్షణానకుండును అత్యంతానందమును నొందు చున్నాండో నండియుండేమి? అప్పక్కనున్న కొండ్రకబయల్లు—మరియొక ప్రక్కనున్న చిన్నిచిన్ని చెట్లు—దూరమున పొడగట్టుచున్న నునువు కొండలు—అప్పుడప్పుడే పశ్చిమ సముద్రమునకుగ్రుంగ సిద్ధముగనున్న ఎఱ్ఱని సూర్యుండు—ఆనిశ్చల జలముతో సూర్యకాంతులు కలిసిపోంగ దిన పసిమిన్నామూ—పక్షుల కిలకిలరావములు— చిన్నచిన్నపిల్లవా యువులు—తన వీపునుండి మేఘముల బరువును తొలగించుకొని, అట్టి బరువు తొలపోయినందులకు పరమానందము ననుభవించు నిర్మలాకాశము—కాలువ యొడ్డున కన్పించు పచ్చనియుగటిచెట్లు— ఇవి యన్నియును గలసి ప్రకృతిలలామ తల్లికి కుంకుమ.... దిద్దినపాటలేని నాశ్చర్యమేమి గలదు? ఆశోభానంతమైన ప్రకృతి దృశ్యమునకు నోడరాజునని జయించిన రాజతిలకమువలెనగపడుచుండెను.

సూర్యుడు [illegible] ను క్రిందకు [illegible]. సుగంధద్రవ్యముల ధూమము పూర్తిగ [illegible] కరుగత్తె [illegible].

ఆ సమయమున [illegible] [illegible] [illegible] జల్లు [illegible] మొదటి యోహ [illegible] [illegible] [illegible]. ఆ [illegible] యు దుర్వార [illegible] కన్య [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కొనెను.

'హైలేసా' యనునట్టి [illegible]పోయెను. అ [illegible] యెచ్చట నుండియో [illegible] [illegible] వినబడెను. [illegible] [illegible] [illegible] నాదము —

"ప్రాణముపైని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. తేజో [illegible] సంభ[illegible]."

[illegible] [illegible]. [illegible] యోధులు [illegible] [illegible] యోధులకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఉద్ధత వ్యక్తులు [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వ్యక్తులు [illegible] [illegible] యోధులు [illegible] [illegible] వ్యక్తులు [illegible] [illegible]. ఆ [illegible] [illegible] [illegible] మాటికి రాజ వైపు వెనుదిరిగి చూచుచు నేవరో తిట్టుకొనుచు పోవుచుండిరి.

* * * * * *

[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] తెల్లవారుచుండెను. ఒకచోట [illegible] [illegible] యుండెను. సుందర [illegible] రక్షించుచున్న [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి [illegible] చేరుకొని [illegible]

కొని లోన, ప్రవేశించి [illegible] ప్రాణమున్నట్లు [illegible] దొంగిలించెను.
కారణము——?

సుందరామయ్యగారి పెద్దయోడ——తొలిరోజున తేయాకుతో నిండించుకొని కాకినాడను వదలిన మీనాక్షి——ఆ రోజు తేయాకు రహితముగ నారేవునందే మరల గట్టెక్కుచున్నది. [illegible] మందుకైన కానరారైరి. తేయాకుతోఁ బాటు [illegible] వస్తువులు [illegible] కానరావయ్యె. సుందరరామయ్యగారు [illegible] ఇంతలోగా నలుగురు వ్యక్తులు పరుగుపరుగున వచ్చి సుందరామయ్య గారి ముందు నిలచిరి. అప్పుడాతఁడు [illegible] యాతురతతో——

'అయ్యో అప్పన్నసరంగూ! ఏమైనది? ఈ మాయమయ్యెయు నేమి? తేయాకంతయు నష్టమైనదా? మీరు లేకుండగ [illegible] నిరేవు నకే "మీనాక్షి" ఎట్లు వచ్చెను? [illegible] చెప్పు" మని వారిలో నొకనిని చూచుచు [illegible] ప్రశ్నింపఁదొడఁగెను.

"బాబూ! ఏమని చెప్పుదును. [illegible]

యుండే యుంటిమి. [illegible] వ్యక్తులు [illegible] నడుపుచున్నవారే వచ్చి మా పొడలనుబట్టి నీటఁద్రోసిరి. తరువాత మేమందఱము నీదుకొని వడ్డునకుజేరి నడచుకొని వచ్చుచుండ, బాబూ——మన సరంగులే. మిగిలిన పదిమందిలోను ఆరుగురు వచ్చి మమ్ముల కట్టివైచి [illegible] పడవైచి [illegible] విడలిరి. [illegible] కోడికూసిన వెంటనే [illegible] వచ్చి మా కట్లనువిప్పి పరుగెత్తి పారిపోయిరి. వెంటనే మేము లేచి యిక్కడకు పరుగెత్తుకొని వచ్చితిమి."

సుందర... అయితే అప్పుడూ! మీరు గంగాలయము ఆసుపత్రిలో పడవైచబడితిరి కదా! అప్పుడే దేని మొకమోడ [illegible] చూచితిరా?

అవును—ఆ! వచ్చింది బాబూ! చెప్పుతా సుందరమితా! తరువాత కొంతసేపటికి నా కనిపించినట్లు తెల్లని [illegible] మొగము ఇక్కడ వచ్చినది కాని మేము మోడను బాగుగ పరిశీలించ లేదు. నిత్యము [illegible] మొన్నమోడలు ఇప్పటికి వచ్చుచు లేదూ!

తరువాత సుందరరామయ్యగారు పోలీసు స్టేషనుకు వచ్చి జరిగినదంతయు పూసగుచ్చినట్లు చెప్పెను. మరికొంత సేపటికి సూర్యారావుగారును, సురేష్ ఛటర్జీయును సుందరరామయ్యగారును "మీనాక్షి" వదనమువద్దకు అందరును నొడనెక్కిరి. [illegible] పరుగున ఓడనంతయు జాగ్రత్తగ పరిశీలించుచుండిరి. [illegible] సురేష్ [illegible] [illegible] తీసి ఛటర్జీ కనిపించెను. ఛటర్జీ [illegible] జదివెను.

"బాబూలోభిగారూ,

ఈనాటినుండియు, కోరినంతధనముండియు బల్లి [illegible] వెచ్చించని నీవంటి లోభాగ్రేసర చక్రవర్తుల మనస్సులు మిూధనమును బలవంతముగ సేకరించి ఆధనమును సద్వినియోగముగ [illegible] చేయు సమకట్టితిని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] లోభత్వము [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]
"[illegible]"

ఇది విని సురేష్ యేలఁగోగాని చిర్నగవు దెచ్చుకొనెను,
ఛటర్జీ యాలోచనా నిమగ్నుఁ డాయెను.

అయిదవ ప్రకరణము

రహస్య ప్రవేశము

ప్రకృతియంతయు నిశాదేవి యొడిలో విశ్రాంతి తీసికొను చుండెను.

కొండగుహా నిశ్శబ్దముగ, భయంకరముగనున్నది. మధ్య నున్న టేబిలుపై నుంచబడిన హరికేన్ లైటు మిణుకుమిణుకుమని ప్రకాశించుచున్నది. ఒకమూలనున్న మంచముపై శ్యామల పరుండి రూఢి నది కాని నిద్రపోవుచున్నట్లు గన్పించుట లేదు. ఆసమయమున నీసు పర్వారమును తెఱచుకొని యీసుబొంబులోన ప్రవేశించి శ్యామల కను మంచము ప్రక్క వేయబడియున్న కుర్చీలో గూలఁబడెను.

ఈసు—శ్యామలా! ఇచ్చట నీకేదియైనఁ గష్టముగఁ దోచు చున్నదా?

శ్యామ—కష్టము లేకేమి? అంతయు కష్టముగనే [illegible]న్నది. బంధువులను, స్నేహితులను, స్వగ్రామమును, స్వగృహమును విడి చియీ భయంకర గహ్వరమునందుండు నట్టి నావం[illegible] [illegible]ధకుఁ గష్టముగాక సుఖమెందులకుండును?

ఈసు—వెఱ్ఱిపిల్ల! ఇది భయంకర గహ్వరమెట్లగును? ఇందు జనసంచారము లేదనియా—లేకనిందు వాస [illegible] ము [illegible] దీనిని భయంకరమను చున్నావు?

శ్యామ—ఎన్నియున్నను స్వగృహ ప్రసాద [illegible] న చ్చునా? ఆ బంధువిలోకనానందమిందు కలుగునా?

ఈసు—అది, [illegible]! ఆమాటకు నేను నేను[illegible] [illegible] చూస్తున్నా! శ్రీ[illegible]లా! [illegible] [illegible] జేర్పవై విలపిల్లెదవు?... పోనిమ్మా, [illegible] [illegible]. నిజము దెల్పెదనా?

శ్రీ[illegible]—ఏదది?

ఈసు—నీవు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]బేము[illegible]చియుంటివా?

శ్రీ[illegible]—[illegible]

ఈసు—అయిన [illegible] [illegible] కర్తవ్యం[illegible]రమేమి? [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చినవాడనే నా[illegible] దీర్పరాదా? నా[illegible]ద్దు [illegible]?

శ్రీ[illegible]... ఈసు[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] పుట్ట వలెననిన [illegible]?

ఈసు—[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] పుట్టక పోవచ్చును [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కలుగదు? నేను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] కురియించినా? నివేదనము. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? ఇక నేడు [illegible] [illegible]—ఈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. అర్ధరాత్రివేళ [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నగవరాచుకటినా? [illegible] [illegible] [illegible]! నే [illegible] నీకు [illegible] తెలియ[illegible]. [illegible]లో నావరి[illegible] ఘోర కృత్యము[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. అదియైన నంతఘోర[illegible] [illegible]! నిచే [illegible] [illegible] అవ్వలను [illegible]చుచుంటినా? నీ స్వర్గ[illegible] [illegible] [illegible] గ[illegible]

ఆరవ ప్రకరణము

ఇద్దఱు బైరాగులు.

ఆనాఁడుదయమున ఛటర్జీ తన గృహములోనే కూర్చుని యేదియో యోచించుచుండెను. వెనుకనుంచి సురేష్ నాతని వస్త్రము బాల్చి యాతనిని వినయపూర్వకముగ పలుకరించెను. ఛటర్జీ వెనుదిరిగి.

"ఓహో సురేష్‌గారా! ఈ యాసనమందాసీనులు కండు." అని గౌరవించెను.

సురే—దాని కేమిగాని—శ్యామల నెత్తుకొని పోయినవాఁ డెవఁడైయుండునని మీ యుద్దేశ్యము?

ఛట—మనమొకసారి సామర్లకోట వెళ్ళవలయును.

సురే—ఎందులకు?

ఛట—రామిరెడ్డిపై స్థిరపడిన అనుమానమెట్టిదో రూఢి పఱచుకొనుటకు.

సురే—రామిరెడ్డి యెవఁడు? ఆతనిమీఁద మీకెందులకను మానము గల్గెను?

ఛట—రామిరెడ్డి యనువాఁ డెవఁడో గాదు. మానౌకరే!—శ్యామల చోరులచే తస్కరింపబడిన మరునటి దినమునుండి యాతఁడు మాకంటి కగుపడనే లేదు.

సురే—అందులకు కారణమింకేదియైనఁ గలదా?

ఛట—అట్టిది యేదియు లేదు. కాని—నిన్న మధ్యాహ్నమందాతని తల్లి మాయింటికువచ్చి— రామిరెడ్డి దైవవశాత్తుగ నొక దొరగారికడ్డ బట్లరుగ కుదిరినట్లును, ఇపుడా సామర్లకోట వెడలి నట్లును చెప్పినది.

సురే—అదొర ఎవఁడు?

ఛ—ఎవడో దేశసంచారము చేయుచున్నవాఁడు. ధనవం తులబిడ్డ.

సురే—అయిన మనమెప్పుడు సామల్‌కోట పోవలయును?

ఛట—అదియే చెప్పెద.

అని యాతఁడు సురేష్ చెవిలో నేదియో గొణిగెను. అది విని సురేష్ తనలో నొకవరి నవ్వుకొన్ని యిట్లనియె.

సురే—అది సరేగాని ఛటర్జీగారూ! మీరీయుగ మంతయు నాతోఁగూడి మానూత్న మందిరమునకు రావలయును.

ఛట—ఏమది నాకంతయును విపులముగా జెప్పుడు.

సురే—నేను క్రొత్తగ నిమర్త్యనేయొక పెద్దశాలను శాలువ గొయ్యెద్దుచ నిర్మించితిని. అందు పనిలేక సోమరులవలె నీయు రదిరు గుచున్న ప్రతివాఁడును చేరవచ్చును. బీదలనేను నీచదృష్టిని మేము ధరించనవసరములేదు. అందఱు వందుయొకటే. అట్టివారందరకును బనలు. భోజనములు వస్త్రములు నొసంగబడును. వారందరు నందే యుండి వారికొసంగబడిన పనులను వారు నిర్వర్తింపవలయును.

ఛట—వారి పనులేమి?

సురే—గృహపరిశ్రమలు నూలువడుకుట— దారముతీయుట తాటి, యీత చాపల నల్లుట— తాటిమోకులను పేనుట.. కరివ్రనిప బట్టలు కట్టుట మున్నగు నమస్తమైన పరిశ్రమలు అచట జరిగింప బడుచుండును. ఎవనికినేవృత్తియం దెక్కువగ నభ్యాసముండునో వాఁడా వృత్తిలో ప్రవేశింపవచ్చును. ఏవృత్తియు రానివానికి వాని కిచ్చవచ్చిన విద్యను బాసికి నేర్పుటకు తగు గురువులుందురు. అబ లులు— కుంటిగ్రుడ్డి మున్నగు. వారేవృత్తియందును ప్రవేశిం, నక్కర లేకయే తమబసయందు తాము జీవించుచుండవచ్చును.

ఛట—చాల బాగున్నది ఇట్టి పారిశ్రామిక మందిరములు ప్రతియూర నొక్కొక్కటి వెలసిన మనభారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము త్వరలో నబ్బుననుటలో నాశ్చర్యమేమి? సురేష్‌గారూ! మనమిప్పుడే పోదము రండు.

అని వారిరువురును వీధిలోనికివచ్చి అచ్చట తమకై నిరీక్షించుచున్న మోటారు నెక్కి క్షణములో నదృశ్యులయిరి.

ఇసుకవోసినను రాలనంతటి జనముతో నాఁడు పారిశ్రామికమందిరము విరాజిల్లుచుండెను. పేదసాదలందరు నొకప్రక్క బారులుదీరి కూర్చుండిరి. వీరందరును పారిశ్రామిక మందిరమున చేరవలసిన సభ్యులే యని వేరుగ చెప్పనక్కర లేదు.

కొంతసేపటికి సురేష్ ఛటర్జీలు కారునుండి క్రిందికిదిగిరి.

"సురేష్‌గారికి జై - జై - పారిశ్రామిక మందిరమునకు జై"

అని యందరు నొక్కసారిగ జయజయ నాదములనుజేసి సురేష్‌గారికి కోటానకోట్ల వందనము లర్పించిరి.

పిమ్మట జరుగ వలసిన కార్యక్రమమంతయును సక్రమముగ నెరవేరెను. అప్పుడనే యొకమహాసభ జరిగెను. సభలో సురేష్ ఉత్సాహపూరితములగు పలుకులను పలికి పౌరుల నుత్సాహసముద్రములో నోలలాడించెను. ఛటర్జీగారి సలహాపై సురేష్ ఆమందిరమునకు—

"శ్యామలాంబా పారిశ్రామిక మందిరము."

అని నామమిడెను.

*   *   *   *   *   *

ఆదేదినము—

సాయంత్రసమయము—

అప్పుడే నాలుగు గంటలయినది భూమిమీదకిరణము మందమగుచున్న

యున్నది. జోరు లేక కాలినడకను పయనము చేయు బాటసారి యైన మనుజు డింటి బయలకు వచ్చుటకు జడియుచుండెను. పక్షులుకూడను తీవ్రవేడిమిని భరింపజాలక తమ తమ గూండ్లలో జొరబడి యెంతకు బయలకు రాకుండెను. మునిసిపాలిటీ బండి యొకటి మాత్రము మెయిను రోడ్‌లో సంచారము సేయుచు రోడ్డు నంతను దడుపుచుండెను. కాని యానీరు వెంటనే యావిరియై రోడ్డును పరిశుష్కముగా నుంచుచు చుండెను. వాయుదేవుడు సైతము సూర్యభగవానుని ముందుబంటై తన ప్రతాపమును విజృంభించుచుండెను.

అట్టి సమయమందు పురవీధులంబడి యిద్దరు బైరాగులు బోవుచుండిరి. పాంకోళ్ళను ధరించుటచే వారి పాదములు బొబ్బ లెక్కకుండునేగాని వారు మెల్లగ నడచుచుండిరి. ఇరువురి వేష ధారణము లొకేరీతిని గోచరించుచున్నవి. వారంగవస్త్రములు మాత్రము సూక్ష్మముగ వేసుకొని భరింపజాలక చెమటలుపట్టి యెఱ్ఱగ కందియున్నవి. వారు ప్రతివీధిని ప్రతిగృహమును జాగ్రత్తగ జూచుచు పరిశీలించుచు మిగుల మెల్లగ నొక్కొక్క వీధిని దాటుచుండిరి. వారు బహుకుశలురని వారి చూపులే యనకనే చెప్పక చెప్పుచున్నవి.

అట్లు వారు పోవునంతలో నొకచోట వారికొక గుడిసె తటస్థ మయ్యెను. ఆగుడిసెముంగిట నొక వృద్ధురాలు కూర్చుండి యుండెను. దానిని జూచి యందొకటి బైరాగి యిట్లనెను—"ఓహో అవ్వ, నీవి చ్చటనా కాపురముంటివి?

ఏడీ, నీతనయుం డెక్కడ?"—అని పలుకరించెను.

అంతనాముసలిది కనుబొమ్మలపై చేయిపెట్టుకొని యాబై రాగులను జూచి వణకుచున్న కంఠముతో నిట్లనెను.

"ఎవరు బాబూ ఎవరు? యిలారండి—యిలావచ్చికూర్చోండి.

అంత నాగేశుపుడు నాయురుగుమీదఁ గూర్చుండిరి. ఆయి ద్దఱు బైరాగిలో నొకడు మంచలితో ముచ్చటించుచుండ వారి యొకఁటి నిగూఢమనుగఁ దగ నేత్రములతోనే యాయింటిని పరిశీలించుచుండెను.

బై—లచ్చమ్మా, నీకు మనుష్యులను జ్ఞాపకముండా నిని మాకు నిన్ను బాగా తెలియును. ఏదో పనియొద్దకు త్రిప్పుటచే నీవు మమ్ములను గుర్తుపట్టజాలవైతివి.

మ—అవును బాబూ! పెద్దకాలం. జ్ఞాపకశక్తి తక్కువ.

బై—ఈమధ్య ప్రతిదినము మీ రామిరెడ్డి గలియుచునే యున్నాను. కాని యాతఁడు కానరాలేదు కారణమేమియు తెలియ లేదు.

మ—అవును బాబూ! రామిరెడ్డి మొన్ననే యొక దొరగారి కడ్డ బట్లరుగఁ గుదిరినాఁడు. ఆ దొరగారిది యొక యూరుగాదట. అన్ని యూరులను గాలించుచుండును.

బై—అయిన నిప్పుడా దొరగారెక్కడ?

మ—బాబూ ఆనాడే సామర్లకోట వెడలిరి. రేపు సాయంత్రమంగా యూరును విడచిపెట్టెదరని రామిరెడ్డియే చెప్పినాడు.

బై—అంతకుముందు రామిరెడ్డి యెక్కడ పనిచేసినాఁడు?

మ—ఛటర్జీగారింట.

బై—అయిన వారి యింటి నేల విడచిపెట్టెను?

మ—ఆ బాబుగారు నెలనెలా పదిరూపాయలిచ్చెడివారు అదిమాకు చాలనందునను, ఈ దొరగారు ముప్పదిరూపాయిలిచ్చు మనుటచేతను ఇచ్చట ప్రవేశించినాడు.

బై—సరే. ఆ తరువాత ఛటర్జీగారి ఇంటివిషయము లేవైనను నీకుఁ దెలిసినవా?

ము——(తడబడుతూ) అఁఅ……………లేదు బాబూ నాకే
మియు తెలియదు.

అని యంత నా రెండవ బైరాగి తన యాసనమునుండి లేచి,
'లచ్చమ్మా, యిక పోవలెను. వేళయైనది. మమ్ములను
మాత్రము మరువకుము.' అని పలికి యా మొకటి వానితో గలసి
వెడలిపోయెను.

ఏడవ ప్రకరణము

"ఉక్కుమనిషి" వీడే!

సురేష్‌గారి యశఃప్రభలు దిశదిశలకును వ్యాపించుచుండెను
ఏ వీధియందు జూచినను, ఏయూర గాంచినను, ఏ మనుజుని మాట
లను వినినను సురేష్‌గారి కీర్తి— సంపద— నైతికజీవనము— బుద్ధిబల
మును వినవచ్చుచుండుటనే గాని తదితరములు శ్రవణగోచరములగు
ననుట శ్రద్ధలబద్ధముగాని వేరొండుగాదు.

ఇంత సంపద కలిగియున్నను సురేష్ బాబునరిగ నుండక నతి
సూక్ష్మముగను, అట్టహాస రహితముగను తన జీవనమును సాగించు
చుండెను. ఎల్లవేళలందును ఖద్దరు దుస్తులచే ధరించి, పాశ్చాత్య
దుస్తుల సేవగించుచుండెనో యనునట్లుండెను.

ఇట్టి యమోఘయశమును గలిగిన సురేష్‌చరిత్రము శ్యామ
లకు మాత్రము తెలియకుండునా?

ఒకనాడు వీరిరువురు మాటల సందర్భమునను శాకినాడపుర
విశేషములనే జెప్పు సందర్భమున నీవిషయమును గూర్చి అక్కడ
నా కొంత తెలియజేసెను. తరువాత నది దిన దిన ప్రవర్ధమానముగు

టను, ఆతనికీర్తి తేజములు దిగంతరాళములు బ్రవేశించెననియు
జెప్పుచుండెను. ఇదివిని యామె, అట్టి యశోవంతమైన సురేష్‌గారి
సుందర వదనారవిందమును గాంచుభాగ్యము తనకు లేకుండు
గాదె యని మనంగులల విలపించుచుండెడిది. ఆమె విచారమును
గాంచి, యామరునటి దివసమందే వీరుఁడెట నుండియో సురేష్‌గారి
ఛాయాపటమును గొనితెచ్చి యామెకిచ్చెను. అంత నామె యద్దానిని
కండ్లకద్దుకొని, దానిని తన కంబళిపైనునిచి ప్రతినుదినము పూజ
సేయుచుండెను.

తరువాత నాపూజ 'ప్రేమపూజ'గ మారెను.

ఇపుడు శ్యామల ఆతని ఛాయాపటమును విడచి యుండలే
కున్నది. ఆముఖపద్మమును గాంచక నొక్కక్షణమైనను నుండజాలకు
సతతము నాతని నామస్మరణము నే చేయుచుండుటయందే నిమగ్నమై
యుండెడిది. మాటిమాటికి సురేషును గూర్చిన సుఖస్వప్నములనే గాం
చుచుండెను అనుదినము నొక పూలమాలను ఆపటముపై వేయుచుండె
డిది. ప్రేమగీతములను బాడి యాతని దృష్టికి దెచ్చుకొని, మంజుల
ప్రేమగీతులతోనే యాతనికి హారతినొసంగి, శ్రీరామచంద్రుని
రాకకై పాతాళమున బంధింపబడిన చంద్రసేన ఎదురుతెన్నులు
జూచినట్లు, శ్యామల సురేష్ ఆగమమున కెదురు తెన్నులు జూచు
చుండెడిది.

ఇక-ఒక ప్రక్క శ్యామలాంబాపారిశ్రామిక మందిరాధిపత్య
భారముచేతను, మరియొకప్రక్క పత్తేదారు దృష్టిలో శ్యామలా
న్వేషణాకార్యభాగముచేతను సురేష్‌నకుఁ దీరికయే లేకుండెను
ఘటక్జీగారెల్ల వేళలయందు నాలోచనలనే సాగించుచు, నాయూహ
లనువగు విధమున చక్కబెట్టుచు నాకార్యములయందే నిమగ్నుఁడై
యుండెను.

ఆనాడు పదకొండుగంటలకు వారు తలచినవిధముగనే సురేష్ ఛటర్జీలు సాహెల్‌కోట వెడలి, ధారగారి బంగళాను తెలిసికొని-యందు ప్రవేశించి నాలిలోన నేరుగ లేరిగాని రామిరెడ్డి మాత్ర మొక కుర్చీపై కూర్చుండి యుండెను. వారిని చూచినంతనే యాతడు గబగబ వణకసాగెను. ఇదంతయును ఛటర్జీ పరీక్షించుచునే యుండెను. తోడనే యాతనిని సమీపించి.

"ఓహో! రామిరెడ్డి యిక్కడనున్నాడే! రెడ్డీ! ధారగారెక్కడ?" అని ప్రశ్నించెను.

రామి — (భయముతో) బాబూ! పదకో వీధిలోనికి వెడలిరి.

ఛట — ఓహో! సరేలే. నీతో కొంచెము మాట్లాడవలయును. అట కూర్చొనుము.

అని వారచటి కుర్చీలనధిష్టించిరి. రామిరెడ్డి దూరముగ నిలు-వబడెను.

సురే — ఛటర్జీగారూ! ఈ రామిరెడ్డిని నేను ప్రశ్నించిన బాగుండు ననుకొందును.

ఛట — అట్లనే అట్లు కానిమ్ము.

సురే — రామిరెడ్డీ! నా ప్రశ్నములకు నదుత్తరంబిత్తువా?

రామి — అట్లే యిచ్చెదను బాబూ!

సురే — నీవిదివరకు ఏయింటపని చేసి మానివేయుటకు గారణ మేమి?

రామి — (తడబడుతూ) ... జీతము చాలక!

సురే — ఏయింటపని చేయుట నీకిష్టము లేనిచో వారితో చెప్పి మానివేయ నక్కరలేదా?

రామి — బుద్ధితక్కువచే చేసితిని బాబూ, ఈసారి యింకెవ్వ రును చెయ్యనని లెంపలు వైచుకొనుచున్నాను.

సురే—సరే—నీరింట శ్యామల ఎత్తుకొని పోబడిన సంగతి నీకుఁ దెలియునా?

రాము—(తడబడుతూ) ఆఁ ఆఁ లేదు—అహాఁ తెలియదండి!

సురే—ఎందులకట్లు తడబడెదవు? నిజము చెప్పుము.

రాము—లే... లేదు.

భట—ఏయ్! నిజము చెప్పుము. మాకంతయు దెలియును లేక అబద్ధమాడితివా నిన్ను జెరలోని కంపెదను.

రాము—అనాథుడయమందే మాయమ్మ చెప్పినది బాబూ శ్యామలమ్మగారి సంగతి.

సురే—మీయమ్మ కెట్లు దెలియును?

రాము—(ఆలోచన జేయుచుండును)

భట—ఏయ్! త్వరగా జెప్పుము

రాము—నాకు తెలియదు.

సురే—అయిన నీకు మీయమ్మ తెలిసిన సంగతియే మేలని చెప్పలేదు యేమి?

రాము—మాయమ్మ తెలియజేయవలదనుటచే.

సురే—ఏం?

రాము—నాకు తెలిసియు విన పోయినా దానితో నాయమ్మను పకేగవలెనా.

సురే—నాగే సినిమాకేగక ముందు వీరికేదియైన సలహా నిచ్చియుంటివా?

రాము—బాబూ—ఆనాటి మధ్యాహ్నము నేను మాటవరుస కంటినే గాని ... కొంపములు గుంపును కొనలేదు బాబయ్యా. (అని ఏడ్చును)

సురే—ఏయ్ సరిగ చెప్పెదవు? జవాబు చెప్పుము. అద్దానికి మధ్యాహ్న మేమంటివి?

రామి—నాకంతెలియకుండగనే మా అమ్మగారు సినిమాకుసంగతి చెప్పిరి. అమ్మాయట నేనును అటులే ఈదినమే ప్రయాణమగుదు" మని యంటిని.

సురే—నవ్వుకూడ వెంబడించునను మాట. సరే వెళ్ళుటకు ముందింకేమైన జేసియుంటివా?

రామి—ఆ... ఉత్తరమును నేనే వ్రాసితిని. తరువాత శ్యామలమ్మగారు బద్దకముగ నుండుట నీ నామము క్రింద దగ్గ తొందర పెట్టితిని... ఆతరువాత... టిక్కెట్టు నేనే పుచ్చుకొంటిని. నన్ను కూడ వారు సినిమాకు రమ్మంటిరి కాని...

సురే—తోడనే నీవే మంటివి?

రామి—నేనా వేళ నవ్వులకు పిలువలేదంటిని. ఒకవేళ నీల గుడిచో నింటికేగి మరలివచ్చెద నంటిని.

సురే—ఓహో! మొత్తముపై గ్రంథమును బాగుగ నడిపితివే.

అనంతరము ఘటర్జీ ప్రక్కనున్న హాలులో నదివరకే మాటు వేసియుండెను. కొలదికొంతసేపటికి పోలీసుసబ్ఇన్స్పెక్టరుగారు మరియు ఇద్దరు పోలీసులతో వారియెదుట ప్రత్యక్షమైరి. తోడనే ఘటర్జీ రామిరెడ్డిం జూపి,

"అయ్యా! మాకు పట్టపగలిట్టి బలమున అనుమానము తొలగిపోవునంతవరకు నీతని బంధింపవలయును" అనెను.

[illegible]

[illegible]

అహో! ఆనాడు నా హృదయాగ్రగామి సత్యమును కోడబడి, యను తత్త్వమునకు దనమునవమునం [illegible] తోపిష్యని [illegible] నేను [illegible]

యిక్కట్టులను పొంది తుదకు భార్యనుకూడ సముద్రములోనైను.
అట్టివాఁడు ఈ యాధునిక ప్రపంచమునందున కొక్కడైనను
గానఁ బడఁడే. ఒకవేళ యున్నను నూటికో కోటికో యొకఁడు—అంతే
మరిలేదు— ఉండబోరేమో కూడను.

పాపము! ఇపుడు రాష్ట్ర బంధితుఁడు!

ఏపాపమెఱుఁగని మందభాగ్యుఁడు— నిరుపేద— సన్మార్గావలం
బి— నైతికజీవి— యిప్పుడు బంధితుఁడు. ఏమిఖర్మము? గతజన్మలో
చేసిన పాపఫలమై యుండనోవు. ఇంతకు నిప్పుడు తాను చేసిన నేర
మేమి? తానొనర్చిన యకార్యమేమి? ఎందులకు దానిట్లు బంధితుఁ
డగుట? కాలము మారిపోయినది. సత్యకాలముపోయి ఎన్నియేం
డ్లయినది? అయిననిది అసత్యకాలము... ఏమో! దేవుని కెరుక! ఇక్కా
లమునందు గూడను. సత్యమునకు పూర్వముండినంత విలువ స్థాన
ముఁగలవందురా! ఏదీ సరతిసత్యవాక్ప్రలాపికి కంచుకాగడాపెట్టి వెద
కినచో నూటికో కోటికో యొకఁడగుపడిన లోకులందరును సత్యధను
డనియు, లోకమందింకను ఎప్పటి సత్యమే నూరింట నూరుపాళ్ళు.
నునిలిచి యున్నదని విశ్వసించుట ఎంతయవివేకము!

అట్లయిన సత్యము వచ్చినదా? ... ...

ఈనూతన యుగమందు గూడను.

"సత్యమే జయించును."

అని సినిమాలుసైతము ఘోషించుచున్నవే! మరివీని మాట
లేమి?

అదియే ఆలోచింతము....

"సత్యమేజయించును!"... ఏవిధముగ? ఇప్పటికంటెయును సత్య
మే జయించుచున్నదా?—జయించుననియూహించు కొనవలెనా?
శీష్, ఇదియున్నటికన్న బాగుగనున్నది. పోనిమ్ము. సత్యజీవనముగా

సత్యమే జయించుచున్నదా? ఒక్కొక్కప్పుడు కర్మవశాత్తు జయిం
చిన జయింపవచ్చును. అంతియగాని యన్నివేళలందును — అన్ని
చోట్లయందును విధి విరామములులేక సత్యమే జయించుచున్నది
గాబోలు—కథలు—ఓ, అన్ని కథలలోను సత్యమే జయింపవచ్చు
ను. కారణము? అవి యన్నియును మానవసృష్టి.

ఈ జీవితము మానవసృష్టిగాదే! భగవన్నిర్మితము. దీనివిమ
ర్శనమై యాలోచింపవలెనుగాని కథలలో వర్ణింపబడినట్లు జరుగు
నా? ఎందుకు జరుగును? ఏలజరుగవలయును?

మానవనిర్మితములైనట్టి కథల నాధారముగ జేసికొనియే
భగవంతుని యనంత విశ్వ ప్రపంచచక్రమును దిద్దగలనా?

మొకలైన యట్టి యాలోచనలన్నియును రామిరెడ్డి తలలో
గిరగిర తిరుగుచున్నవి. అతని మనస్సునిలకడలేక చలించుచున్నది.
జీవితమునకై విధముగ నున్న ద్వేషభావము జనించినది

పాపము! రామిరెడ్డి యూహాదు వారిముందు సత్యమును పలు
కక దాచియుంచి లేదని దబాయించిన—దానికినితరులు బాధ్యులుగు
వచ్చునా? ఏమో! ఎట్లుకానో ఎవరు చెప్పగలరు?

ఈశ్వరాజ్ఞ దాటుట కెవరితరము?

రామిరెడ్డి — ఒకప్పుడు సత్యకాలమువానిగ నన్పట్టు మరచెను
ఇప్పుడు — ఇదిమంచితనమునకును న్యాయమునకును కాలము
గాదనుకొనెను

ఒకప్పుడాతడు దైవభక్తి పరాయణుడు.
ఇప్పుడు నాస్తికమతావలంబి.
ఒకప్పుడు — సత్యమునకు బద్ధుడై యుండెడివాడు.
ఇప్పుడు — సత్యమును వదలి మసలుచున్నాడు.
ఒకప్పుడు — భూతదయాళువు.

ఇప్పుడు—భూతదయారహితుఁడు

ఒకప్పుడు—మానవులందరను గౌరవించెడివాఁడు.

ఇప్పుడు—ఆగౌరవమంతయు నశించింది.

ఒకప్పుడు—అతఁడతి భయస్థుఁడు.

ఇప్పుడు—అతఁడతి భయంకరుఁడు.

ఆహా! వింతలో నెంతమార్పు!

అట్టి సన్మార్గుఁడీ విధముగ మారునని యెవ్వరైన నూహించి యైన నుంటిరా?

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

ఖైదీ పలాయనము

ఆనాఁడు మధ్యాహ్నము రామిరెడ్డి జైలులో నొకమూల గూర్చుండి తలను గోకికొనుచు నేదియో యాలోచించు చుండెను. ద్వారమువద్ద చెఱసాల రక్షకుఁడు కునికిపాటులు పడుచుండెను. అకస్మాత్తుగ నొక్కొక్కసారి యాతని తలగోడకు "ఢక్కు"మని తగులుచుండెడిది, వెంటనే యాతనికి మెలకువవచ్చి, ఖంగారుతో నొక్కసారిలేచి యిటు నటు పరికించి యెవరును లేకుండుటను గని మట్టి మరల కునుకుపాటులు పడుచుండెడివాఁడు. మిగిలిన రక్షకులును గూడ నీతని స్థితిలోనే యుండిరి.

కొంతసేపటికి నెవరో యొక యువకుఁడు చెఱసాలాధికారి యనుమతినిఁ బొంది రామిరెడ్డిని జూచుటకై వచ్చెను. ద్వారరక్షకుఁడు రామిరెడ్డిని జూపించి—రాత్రియంతయు నిద్ర లేదుగాదు గాబోలు—మరి మత్తుగనుండుటచే చిన్న చిన్న కునుకుపాటులను

వడుచుండెను. చెఱలోనుండి రామిరెడ్డి ద్వారముకడకు వచ్చి నిలు
చుండెను. బయట నా నూతన వ్యక్తి నిలుచుండెను. అద్వారమున
కిరుప్రక్కలను వారు నిలుచుండిరి.

నూ. వ్య—అన్నా, ఎట్టికష్టము సంభవించినది?

రామి—తమ్ముఁడా! విచారింపకుము. విధివ్రాతఁ దప్పింప
నెవ్వరోపుదురు? కష్టములు కాపురములుండవు. ఈదినము మన
కమావాస్య- రేపు పూర్ణిమ- అంతే, చీకటపోయిన వెలుగు—
వెలుపోయినఁ జీకటి—ఇదియే సృష్టిరహస్యము, విచారింపకు.

అని చెప్పునంతలో నీచూటలు వెగటుగఁ దోఁచినవిగాబోలు
నంతవఱకును వీరి మాటల నాఁకించుచుండిన ద్వారరక్షకుఁడు మొగ
ముట్రిప్పుకొని కునికిపాటులు పడఁజొచ్చెను.

రామి—సరేగాని, తమ్ముఁడా, ఇచ్చటకు నీవెట్లు వచ్చితివి?

నూ. వ్య—ఇపుడు నేను రాజమండ్రిలోనే గడ నివసించు
చున్నాను. ఈ దినము దయమునందే యొకరోవచ్చి నాకీ దుఃఖవార్త
దెలిపినంత నేను వెంటనే యిచటకు వచ్చితిని.

రామి—తల్లి సుఖముగనే యున్నాదా?

నూ. వ్య—ఎక్కడి సుఖము? నీవేమియు ననుభవనము
లేనట్లు మాట్లాడుదువేమి యన్నా? ఉన్న పెద్దకుమారుఁడు చెఱ
సాల కరిగెనని వినిన యేతల్లి గోడు గోలున నేడువదు?

రామి—అయిన నిపుడామె గోలున విలపించుచున్నదా?

నూ॥ వ్య—ఆహా, అందుకు సందేహమేల?

రామి—అయిన నీవామెను వారించలేక పోతివా?

నూ॥వ—వారించకేమి? లాభములేక పోయినది.

రామి—అప్పను. పెద్దకాలము సమీపించినది.

నూ॥వ్య—అన్నా, యింతకు నీవంటి సత్యవ్రతునకు నే పాపము
తెలియగని నిర్భాగ్యుని కే జైలుకలుగవలెనా?

రాము—తమ్ముఁడా! నా నిర్భాగ్యమే- నా మందబుద్ధియే- నా సత్యకాలమే- నా దైవభక్తియే నన్నీగతికిఁ దోడితెచ్చినది... ఇది న్యాయమునకుఁ గాలము గాదు. లోకమంతయు నధర్మమయమై యున్నది. ఈ కాలములో సత్యమునకు నిలువనీడ లేదు, అట్టియెడ మనము పూర్వాచారపరాయణులగుట మన దేతప్పు. కాలమునుబట్టి మన మనుసరించవలయునేగాని మనలనుబట్టి కాలమనుసరింపదే! ఈ నూతిలో నాతప్పు బోధపడినది. ముందే యులవడిన నెంత బాగుండెడిదో—సరే, జరిగిన దానికై వగచుట చేతు ఱకాలిన తరువాత నాకులఁబట్టుట. కనుక నికముందైనను మనము తగుమార్గము నవలంబించవలయును. తెలిసినదా! ఇటురమ్ము.

అని నాతని జెట్లో నేనరెూ రెండు నిముసములు గోంచె గెను. అదివిని యాంగాశ్చర్యమగ్నుఁడై యున్నయెన్ను వింతగాఁ జూచెను.

రాము—తమ్ముఁడా! ఏల నాశ్చర్యపడెదవు? ఇందాశ్చర్య మొందవలసిన విషయమేమిగలదు?

నూ॥ వ్య—అన్నా, ఇది ధర్మవిరుద్ధముగదా?

రాము—ఛీ! యికను ధర్మమనెదవు. ధర్మమెక్కడనున్నది? పొమ్ము. నీవా కార్యము నతి సులభముగఁ జేయగలవాఁడవు నీకు భయమేల? నాయాజ్ఞ శిరసావహింపుము.

నూ॥ వ్య—అన్నా! అట్లే చేసెద. నీకేవిధమైన భయము వలదు. కార్యము నతిసులభముగ నిర్వర్తించెద. నీవు ధైర్యము నొందకుము. ఇక నేనుపోయి వచ్చెద. అని యాతఁడెచ్చటికో నతిత్వరగ నేగెను.

* * * * * *

ప్రతిదినము మధ్యాహ్నము మూడుగంటల కొక మంగలి యా చెఱసాలవద్దకు వచ్చుటకద్దు. ఆతఁడట్లువచ్చి ద్వారరక్షకులను మంచి చేసికొనెడివాడు. అందుచే చెఱసాలలోని ఖైదీలందఱు నీతనివద్దనే క్షౌరము చేసికొనునట్లు ఆరక్షకులు చేయుచుండెడివారు. వారిని మంచి చేసికొనుటకా మంగలి యనుదినము నేదియో కొన్ని పండ్లను దెచ్చి యారక్షకుల కిచ్చెడివాఁడు. ఆనాఁడా మంగలి మామూలు వేళకంటె కొంచెము ముందుగ నేతెంచి, తనతోఁ దెచ్చిన మినప సున్ని యుండలను ఆ చెఱసాల రక్షకులకుఁ బంచియిచ్చెను. వారు వానినందుకొని,

"ఓహో! ఈదినము 'టిఫిన్' మినపసున్ని గాబోలు' ననిరి. తోడనే యాతఁడు—

"అవును బాబూ! ఎవరో తెచ్చి మాయింట నిచ్చిరట! చాల బాగుండునని మీకై తెచ్చితిని" అనెను.

అంతనొకఁడు,

"అవునోయ్, నీవు చాలమంచివాఁడవు. మామీఁద నీకింత ప్రేమ ఎందుఁకో!" అనెను.

తరువాత వారందఱును వాటిని తినివేసిన మరుక్షణముననే వారందఱును నేలకొరిగి గాఢనిద్రను దీయ మొదలిడిరి.

తక్షణమే యామంగలి రామిరెడ్డి యున్నగది దగ్గఱకువచ్చి యచ్చటనే మత్తుచే పడియున్న రక్షకుని జేబునుండి బీగములనుదీసి యాగదిని తెఱచి రామిరెడ్డిని బిలచి తన మంగలి పొదిని యా గదిలోనే విడచి, మరల బయట తాళమువేసి బీగముల నచ్చటి స్థానమందుంచి రామిరెడ్డిని దీసికొని యెచ్చటికో గబ గబ సాగెను.

తరువాత కొంతసేపటికి రక్షకభటులు మేల్కాంచి, జరిగిన మోసమంతయూ గ్రహించి పరుగునబోయి సబ్ ఇనస్పెక్టరుగారితో

మొహము పెట్టి, గాత్రము పెంచి గోసించి, సురేష్ ఛటర్జీని పిలచుకొని యథాస్థానమునకు పోయెను.

మిస్టరు నారాయణుడు తలుపు తెరచి అంతట వారు మువ్వురును లోని ప్రవేశింప, యచ్చోట విసరబడిన పొడిని గాంచిరి. ఛటర్జీ యా పొడి యందేమియుండునో చూచుటకు దానిముట్ట తెరువ బోగా! యందేమియు గానరాలేదుగాని యొక చీటి గాన్పించెను. దానిని తీసి ఛటర్జీ యిట్లు చదువ మొదలిడెను.—

"సుప్రసిద్ధ పత్తేదారు ఛటర్జీగారికి,

అయ్యా, 'పాదు లేగినవంగల పొలా గాని నిలువదు.' అని ప్రసిద్ధి యుండకపోయెను—ఏపాపమును నెఱుగని నన్ను నిష్కారణము బాధ పెట్టితివి. ఉక్కుమనిషి పై కోపము నాపై చూపుచుంటివి. అంతకన్న నన్యాయము మింకేదైన గలదా? ఇదిగో—నిజము చెప్పుచున్నాను—వినుము.

ఇదివఱకు నేను చోరుడను కాను గాని యీనాటినుండి చోరవృత్తి లోనికి దిగుచున్నాను. ఇందులకు నీవే కారణముగ బంధించితివి గాన యిటుపైన సకారణముగ బాధింపబడుచుందువు.

ఇట్లు
ఉక్కుమనిషి ప్రియశిష్యుఁడు,
—రామిరెడ్డి.—

ఇదివిని సురేష్ ఆశ్చర్యమునకు మేర లేకుండెను.

పదియవ ప్రకరణము

ఇనుపమండపము

ఇప్పుడు సూర్యోద్యానము పుష్పవనమునకై దేవేంద్రలోకమును పోలి యున్నట్లున్నది. ప్రకృతి సౌందర్య కిరణపుంజమంతయు నాదీ పులకేంద్రీకరించినట్లుండెను... ...

ఆనాడు మామూలుగనే శ్యామల తనముంగిట సురేష్ ఛాయాపటమునిడుకొని, యాపటమును పూలమాలలతో నలంకరించుచు నేదియో పాడుకొనుచుండ, వీరయ్య తన పనులన్నియు ముగించుకొని యామె కుపక్కనకు కూర్చున్న యాసనమును యథాపూర్వకముగ నలంకరించి యామెతో ప్రసంగించ మొదలిడెను.

శ్యామ—ఏరా! పను లన్నియును పూర్తియైనవని తలంచి నిన్నొక్క విషయము నడుగు చున్నాను. నిజము చెప్పెదవా?

వీర—మీ దగ్గఱ సత్యముపలికెదనా తల్లీ — ఏదియో యడుగుడు.

శ్యామ—మా బాబు పన్నెండేండ్లకిందట నిచటికి దోడి తెచ్చెనో నీ వెఱుగుదువుగదా!

వీర—అవును. పదియేండ్లు దాటుటకు.

శ్యామ—ఐనను నా విషయమై యెప్పుడును నాదగ్గ మాట్లాడలేదే!

వీర—ఎప్పుడును మాట్లాడలేదా?

శ్యామ—ఎప్పుడో యొకసారి మాత్రము చెప్పినాడు. కాని నేనునేను నిరాకరించితిని. ఆనాటినుండియు నా విషయము నెత్తనే లేదు.

వీర—(చిరునవ్వునవ్వి) బాబుగారి యాలోచన యేమైయుండె

శ్యామ—అదిసరియేగాని ... ఇదిచెప్పుము, — సురేష్ గారి ఫోటో యిచ్చుట సుగుణకునా తెలియ చూచెనే గాని మరికోపింపనైనను లేదు.

వీర—అయిన మీరు సురేష్‌గారిని అంతరంగముగ ప్రేమించుచున్నారని దెలియునా?

శ్యామ—ఏల దెలియదు? అదియును దెలియును. అయినను నాతోనేమియు కోపింపకుండుట నాకాశ్చర్యముగ నున్నది.

వీర—(చిరునవ్వు నవ్వుచుండెను.)

శ్యామ—వీరా! యేల నవ్వెదవు? ఈవిషయమును నీకంతయును దెలియకపోలేదు. దీనిలోనున్న రహస్యము నాకురహస్యముగనైన జెప్పరాదా?

అని అతిదీనముగ నడుగ నిర్బంధింప వీరుండా చెవిలో నేదియో చెప్పి వెడలెను. అది విన్న శ్యామల యాశ్చర్యమేమని జెప్పుదును. ఆమె యానందమును నిగ్రహింపలేకుండెను.

తత్క్షణమే సుగుణ గది లోన ప్రవేశించి, శ్యామల యాశ్చ [illegible] శ్యామల [illegible] [illegible] జెప్పెను. శ్యామల [illegible] లేదు.

సుగు—శ్యామలా! యిపుడు వీరుడు నీతో జెప్పినరహస్యము నాకు దెలియదనుకొనుచున్నావు గాబోలు. పిచ్చిపిల్లవు ...... నగేగాని... నీకొక శుభవార్త. వినుము. కొలది దినములలో నీయాప్తులు కలియునట్లు జేసెదను. ఇది నీకెంతో నానందదాయకమైన వార్త కదా!

శ్యామ—ఆనంద మెట్లగును? ఇంతకంటె నానందము నాకక్కడేల కల్గును? ఇచట ప్రకృతిశోభ—ఈరామణీయకము నాకచటెట్లు లభించును? ఇచ్చటి వింతవింత పక్షులు—సుందరవనములు......

అని యింక నేమేమో చెప్పబోవుచుండ సీనుబాబామె ధోరణికడ్డువచ్చి లేచి యామె చెవిలో నేదియో చెప్పెను.

*   *   *   *   *   *

శ్యామలాంబా పారిశ్రామికమందిరము నిరాటంకముగఁ దన పనిని తాను సాగించుచు, ప్రజలచేతను - బీదలచేతను వేనోళ్ళ పొగిడించుకొనుచుండెను. ఆసంస్థయొక్క గొప్పతనమును ప్రభుత్వమువారుకూడ తెలిసికొని వారా సంస్థను తగురీతిని సత్కరింతు మని ప్రకటించిరి. ఇంతఘనతకును మూలకారకుఁడైన సురేష్ జన సమూహముచే దేవునివలె భావింపబడుచుండెను, పత్రికలన్నియు నీవిషయమునే చాటుచు - సురేష్ ఛాయాపటములను లెక్కలేనన్ని పాఠకుల కర్పించుచుండెను.

ఇట్టి యశోవిభవములు గలిగిన సురేషును జూచిన ఘటర్జీకి మాత్రము అసూయ - ఓర్వలేనితనము - అందువలన కోపము - మున్నగు దుర్గుణములు కలుగఁ బట్టివానిని తన బారమందిగ జేసికొనిన తనకుటుంబమువారికిఁ గూడను వాసమూలమున గొప్పగొప్ప యశము - బహుమానములు - ప్రజలప్రేమ మొదలగునవి కలిగి వారికుటుంబమంతో వృద్ధికోసకి వచ్చునని యూహించి ఒకనాఁడా టనితో నీవిషయమునే చెప్పియాతనిచే నొప్పించుకొని, తన మనసు మున కలిగిన ఆందోళనము బాపుకొని తాను పూర్తిస్వస్థత నొందెను.

కాలచక్రము గిర్రున తిరిగిపోవుచున్నది. ఇంతవఱకును "ఉక్కుమనిషి" యెవఁడో యాతని నివాస మెచ్చటనో తెలియ లేదు. ఘటర్జీ నిత్యము తన రహస్యమందిరమున నొంటరిగ గూర్చొని యాలోచనలపై యాలోచనలను సాగించుచుండెను. దొంగను బట్టవలెననిన దొంగకొఱకె యూరూర దిరుగుచుండవలెనుగాని

యొకచో మొద్దేశ్వరమువలె గూర్చుండి యూరక వెఱ్ఱి మొఱ్ఱి యాలోచనలను గావించుచుండిన దొంగను పట్టుకొనగలడా యనీ మీరు తలంచవచ్చును. ఛటర్జీకి బుద్ధిబలము మెండు. ఆతఁడు తనధీ విశేషముచే దొంగ యొక్క ఆకారమును, నివాసమును తన మనో చక్షువులకు గోచరింపజేసికొను శక్తిగలవాఁడు. ధర్మరాజు తొలి నుండియును నాలోచనపై నాలోచనలు సాగించుచు, ముందురాను న్న విషయములను తన అంతశ్చక్షువులకు గోచరము జేసికొని, వాటికై తగు ఉపాయములకు తొలుతనే పన్నుటచే తను భారత యుద్ధమున సులభముగ జయమును గాంచెను. ఇప్పుడీ ఉక్కుమని షిని అన్వేషించుటలో ఛటర్జి యట్టిమతమునే యనుసరించెను.

సురేష్ అపరాధపరిశోధనకై తానే ముందంజ వేసెదనని ఛటర్జితో విన్నవించి, మారువేషమున కాకినాడ పురమంతయు పరీక్షింప ప్రారంభించెదననియు, అట్లు ఒక్కవారము దినములా యూరంతయు సంచరించి, గాలించి ఉక్కుమనిషి జాడలు కనుగొన దననియు, ఆవారములోగను అపరాధుని జాడలా యూరవీడ నైనను దొరకనిచో 'ఉక్కుమనిషి' కాకినాడ పురవాస్తవ్యుఁడు గా నట్లును, కావున కాకినాడ యందుండబోదని దృఢనిశ్చయముచేసి కొమ్మనియు నాతనితో పలికెను. ఛటర్జి యాతని యత్నములకడ్డు పోలేదు. సురేష్ ఆతనివద్ద సెలవుగైకొని స్వగృహమునకు మరలెను.

* * * * * *

మరునాడు; ప్రాతఃకాలము—ఛటర్జీగారి యింటిముంగిట యనేకులు గుమిగూడి యుండిరి. గోపాల్ జీ వీధిసావడిలో కూర్చుండి విచారవదనులై యుండిరి. అచ్చట మూగియున్న జనసమూహము ద్రోసి కొని సురేష్ వడివడిగ నేతెంచి గోపాల్ జీని జేరెను. ఆతఁడు గోపాల్ జీకి నూరటగఁబలికి యాతని దీసికొని యింటిలోనికేగెను.

వారిద్దరునూ మధ్యనున్న చిన్నగదిని ప్రవేశించిరి. వారాగదిని ప్రవేశించినంత గదినంతను ప్రకాశింపజేయు [illegible] వెలిగెను. తోడనే సురేష్ పరిశోధన ప్రారంభించెను. [illegible] దే భట్టి సామగ్రితోట వెతకలుటచే తనే [illegible] వచ్చెను... ... ...

ఆగదిలో నొకమూల మనుష్యపంజరము భూమిలో [illegible] యున్నది. ఆమందసపు బీగముల [illegible] చున్నది. సురేష్ దానిమూతను తెరువ ప్రయత్నింపగా [illegible] గదా యైనను లేదుగాని యొకచీటి మాత్రము [illegible]. సురేష్ దానినితీసి యిట్లు చదివెను.

"అయ్యా! భట్టిగారూ!

కొన్నాళ్ళు మీకొలువులో పనిచేసిన నేనే మీ ధనము కొల్లగొట్టినందుకు మిక్కిలి విచారించుచున్నాను... ... ...

... ...అసలు విచారించ నగత్య మగోచరము. కాలములో [illegible] సత్యము [illegible] [illegible]

సరే — జరిగిన దానికేమి పగవనేల?

మొన్న నేను చాటిలో నున్నప్పుడు [illegible]—అనగా, "సత్యమేజయము" అను సిద్ధాంతమునే బహువిధములుగ తర్కించి చూచితిని. అతి ప్రయాసమీద—

మన నిత్య జీవనములో నొక్క సత్యమేజయించుట అరుదుగ నున్నది. కాని సత్యమే జయమ్మనునది యొక్కప్పుడు నెరవేర్పు చున్నది. అదియే మన జన్మలో నెల్లప్పుడును సత్యమే పలుకువాడు తరువాతి జన్మలో విజయమును గాంచును. అని తెలిసినది నాకా

సమయములందు జన్మలన్నై విశ్వాసము దొంగిని కాపుననే నొక్కి
ఘాంతకుగమునలకు గదంగింపు ... ...

త్వరలో నేను 'ఉక్కు-పాణి పి.'ని కలియుగోగ్య చూడనున్నాను

తొందరపడి సాధువులను గజదొంగని భ్రమించి వారినేదియో
నవమానించి తక్షణమే జైలులోనుంచుట నీకుంగగదు. అట్టి
యనౌచిత్యము చేసిన నిగ్రహాతుకముతో సంభవించును నీక్కు-పాణి
సాటు కేగిప్పండ్లపాలానగాని నిలువదు.

ఇట్లు
'ఉక్కు-పాణి పి.' కిరీటుకుమార్య గా,
"రాక్షసనగిరి"

ఇది చదివిన సురేష్ ఆశ్చర్యచకితుడై నొంగపోయెను. కాని
యాతడా ఆశ్చర్యమునుపైకి తెలియచ్చేక లోపలనే యణగద్రొక్కి
కరుణాకర దొంగలెట్లు లోన నెట్లు ప్రవేశించిరని దానిని తెలిసికొను
బాగోగన నారంభించెను.

గది యెప్పటియట్లు భద్రముగ నెప్పటివలెనే యున్నది. గోడ
కేవిధమైన రంధ్రములు కన్నములు కనిపించలేదు. గోడలు
తలుపులు, కిటికీలు యావత్తు ద్వారములన్నియు మూయబడి
నెప్పటివలెనే బయటనే బంధింపబడి యుండెనని సురేష్‌తో
చెప్పిరి. సురేష్ యింటిపైకప్పును పరిశోధింప మొదలిడెనుగాని
యదియంతయు నెప్పటివలెనే భద్రముగనున్నది. ఇది గాంచిన
సురేష్ ఆశ్చర్యమెట్టిదని చెప్పుదును? అన్నియు నెప్పటివలెనే
భద్రముగ నున్నవి. అయిన దొంగలోనికి నెట్లు ప్రవేశించి మరల
నెట్లుపోయెను? సురేష్ యింకను పరిశోధించుచునే యుండెను.
ఇప్పుడాతడు భూమిని పరిశీలించుచుండెను. కొంతసేపటికి కాతని నక
నము ఫలవంతముగ గోచరించెను. ఆతడొక మూలకుపోయి
యచ్చట నొకనాపరాతి నెల్లగించి చూచునప్పటికి మెట్లు కనబడెను

ని తుంగ గా తొ[illegible]ముగ నిద్దానిని యమునొచ్చినట్లు గనుగొనెను. సురేష్ తోచ్చిన రక్తకథలులా ఫట[illegible]ముసు వెల్లగించిరి ఆశ్చర్యము! అదియొక సారంగము. సురేష్‌ను మరికొందరు పోలీసులును సారంగమున జొచ్చిరి. సారంగ[illegible]యు గని చీకటిగ నున్నది. సురేష్ తన పద్దనున్న సిద్ధ దీపమును వెలిగించెను. తోడనే సారంగమునంతయు [illegible] వారట్లు పోవుచుండిరి. వారికి పైనుండి గాలివచ్చుట లేదు. వారు పడగను త్వరితగతిని సాగించుచుండిరి. కొంతదూరము పోవునరికి వచ్చిన సారంగమున కడ్డుగ పెద్దబండ రాళ్ళును, కొన్ని యినుప కోయబడి యుండెను. దానిని పదిలేక వారందరును వెనుకకు కదలిరి.

పదునా[illegible]వ ప్రకరణము

కొత్త సారంగి

రామిరెడ్డి తల్లియగు లచ్చమ్మ ఆసాయంకాలమందు వీధి గుమ్మములో కూర్చుండెను. ఎచ్చటినుండియో యొక మోటారు సైకిలు వాయువేగమున నోవేగముగ వచ్చి త్వరితముతో జను దెంచి రామిరెడ్డి యింటి ముందు నాగెను. అదిగాంచిన లచ్చమ్మ ఎందులకో భయపడసాగెను. తోడనే యొకవ్యక్తి యామోటారుసైకిలునుండి దిగివచ్చి లచ్చమ్మ కెదురుగనున్న యరుగుపై కూర్చుండెను. అతఁ డెవడు? అతఁడే ఈసుబాబు!

ఈసు—అమ్మా! భయపడకు నేను నీ కేమియు నపాయము దలపెట్టుటకై యిచటకు రాలేదు.

లచ్చ—బాబూ! తమరెవరు?

ఈసు—చెప్పెద. త్వరపడకుము, నీవు నన్నెరుగవుగాని నేను నిన్నెరుగుదును. నీవు రామిరెడ్డి తల్లి, లచ్చమ్మవు కావా?

లచ్చి—అవును. ఏమిటది?

ఈసు—నా పేరా? నా పేరు చెప్పిన నీవు ఎవ్వతెవే?

లచ్చి—ఏమిటికి బాబూ! ఏమనుకొన్నా—చెప్పండి బాబూ!

ఈసు—అయిన వినుము. నీ వెప్పుడైన 'ఉత్కృష్ట-పరిషత్' నాటకము వింటివా? వినియుండిన నేనే యా యుత్కృష్ట-పరిషత్ స్థాపించినవాడని నమ్ముము.

లచ్చి—ఆఁ? మీరేనా ఉత్కృష్ట పరిషత్ సిద్ధాంతకర్తలు?

ఈసు—ఏమి సిద్ధాంతము గాదు తెలుసా? నీకేది చెప్పినను నీకుఁ దెలియదే! నా మాటను నీవు పూర్తిగ విశ్వసింపఁగలవా? కావలెనన్న నేను ప్రమాణము చేయుదును. ఇదిగో, లచ్చమ్మా—నేను నీ హృదయమును గోరి యీ యుచటకు వచ్చితిని. ఇప్పుడు నీవు పూర్తిగ నమ్మిన నీ నాటకమునందు మీరును మేమును ఒకటిగా కలిసి యుండవచ్చును. లేనిచో నిక మీ దారి మీదే! నా దారి నాదే! నేను పోయివచ్చెద.

లచ్చి—మీరు … … సరిగ చెప్పండి బాబూ!

ఈసు—నీకో … … చేసుద్దేశము చూస్తున్నాగదా!… నిజము చెప్పుము.

లచ్చి—అవును … నామీ!

ఈసు—నా … మెచ్చుటనే యా … అదే! అయిన నన్నెట్లు కూడఁగ … అందులకే నేను … వెలికి త్రోసి యీ యుచటకు వచ్చితిని.

లచ్చి—(ఏమియు మాట్లాడదు.)

ఈసు—లచ్చమ్మా, నీవు నన్ను పూర్తిగ నమ్మినచో నీవు … రామిరెడ్డి యిచ్చుట … తెలియ జెప్పుము. అతనికే యీ కార్యమును సంభవింపదని శాస్త్రము నమ్ముము. నేను వెంటనే యచటకేగ యాత్ర గూడ చేసెదను.

లచ్చమ్మ—మరిమ్మటకొక్క అక్షరమైనను గాఁ చెప్పంపదే!

ఈసు—అయిన నొకటి చేయుము. నేనిప్పుడే పోయి నాస్తికి

లున్నదాని రొకబండిని పిలిపించుకొని వచ్చెదను. మనమిద్దఱము
బండిలో గూర్చుండము. తెలిసినదా? ఆబండివానికి పోవుచోటనే నేను
క్కడికిబోవుటయో చెప్పక ఎక్కడికిగావుండ పోవుటయో చెప్పుచుం
దుము. తెలిసినదా? మరియు వినుము. రామునె దగ్గర నెక్కను
నాతని తమ్ముడుండునని నేనూహించితిని గాయామా సరిగ్గా నది
యేనా?

లచ్చి — అవును బాబూ

ఈసు — నగే ఇంక వినుము ... వారు ముగ్గురును నీవొక చెవ
వు ఒకవేళనేను క్రిందకుపడునట్లనే యనుకొందము. అయినను నే
నొకడను ... మీరు ముగ్గురు ... మీకా అవకాశము
లేదిక వెంటనే వచ్చు గాలిచంపుడు. నేను నాప్రాణరక్షణ
కొఱకై యొకరివాల్వరుంచు కొంటిని. అగిన్నికిచ్చి వేయుదును. తెలి
సినదా? నేను కత్తి పట్టుకు నాడనే నాయను అప్పుడు కొట్టుకు దీసి
న పాముగాను దును. ఏమి? ఈయుపాయము బాగుగనున్నదా?

అని వెంటనే యాతడు మోటారు సైకిలు నెక్కి యచటనుండి
వెడలి మరల నొక పావుగంటలో నొక్కజట్కాయు తనతో దెచ్చెను.
తరువాత యిద్దఱును జట్కానెక్కిరి. ఈసుబాబు తనవద్దనున్న
రివాల్వరు నామెకిచ్చివేసెను లచ్చమ్మ చెప్పిన ప్రకారము ఆబండి
పోవుచుండెను

కొంతసేపటికాబండియొక కొండప్రదేశముచేరెను. అచట
బండిఆగెను.

. కొంతసేపటి కాబండి యొక కొండ ప్రదేశము చేరెను.
అచట బండి దిగెను. ఈసుబాబు లచ్చమ్మ యిరువురును బండిమీది
దిగిరి. బండివాడక్కడనే నిల్చబడెను, ఈసుబాబా ప్రదేశమును ఒక్క
సారి కలయజూచెను. ఆ ప్రదేశమంతయు నిర్జనముగనున్నది. ఒకప్ర

జాతపు శ్యామలను అచటనే యున్నగుహలో బంధించియుంచెను. ఇప్పుడును నా రాగుహాయొద్దకే బోయిరి. ఇరువద్వారము మూసియున్నది కాని లోపల అన్నదమ్ము లిద్దరును కూర్చొని యేదియో ముచ్చటించుచునుండిరి. ముందుగలచ్చమ్మ ఆద్వారము కడకేగి “నాయనా”— యని పిలిచినంత రామిరెడ్డి తల్లిని గాంచి సంగున తలుపు ద్వారము తెరచెను. తరువాత నా మూకనవ్యక్తిని గాంచి దిగులుపడెను. లచ్చమ్మ అతని అభిప్రాయమును గ్రహించి తనయుని దిగులు దీర్చుచుండెను... ... ...

ఈసు — రామిరెడ్డీ! నీవు “ఉక్కుమనిషి”ని కాంక్షించుచున్నావుగదా?

రామి — అవును.

ఈసు — నీకును అతనికిని ఏమైన సంబంధము గలదా?

రామి — ఇప్పటి వరకు నట్టిదేమియు లేదు.

ఈసు — ముఖపరిచయము గల్గెను?

రామి — అట్టిదియును లేదు.

ఈసు — అతని నివాసము నీకెఱుకయేనా?

రామి — లేదు.

ఈసు — అయిన నీవాతని నెట్లు చేరగలుగుదువు?

రామి — దైవకృపచేత?

ఈసు — స్పష్టముగ నాకు తెలియజేయుము.

రామి — దేవుని దయయుండిన నేను చేరలేనా?

ఈసు — భేష్, రెడ్డీ! నీవు చేరగలవు—నీపై దేవుని దయ పూర్తిగ నున్నది. నేనే “ఉక్కుమనిషి”ని. నా రహస్య పరిశోధనమునకు తోడ్పడు రమ్ము.

అని నంతనే రామిరెడ్డి తొలుత నమ్మజాలకపోయినను తల్లి

[illegible] తోడనే [illegible]. పిమ్మట వారంట [illegible] జట్కా [illegible] తోడనే [illegible] తనతో వచ్చిన [illegible] స్టీమ్‌లాంచిలో నెక్కించి జట్కావానిని [illegible] యాతనను దాసిని కండ్లు [illegible] దాసిని సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరుగారు [illegible] చెప్పి తాను నావను పట్టుకొని పోయెను.

సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు సూర్యారావుగారును, భట్టిగారును, పోలీసుస్టేషను [illegible] కూర్చుండగనే, నొకవ్యక్తి వారికడకు వచ్చి సూర్యారావుగారికి నొకచీటి నిచ్చెను. [illegible] భట్టి గారికి [illegible] చదివెను.

“అయ్యా, సూర్యారావు మహాశయా!

[illegible] పోవుచుంటిని. శ్యామల [illegible] దక్కదు [illegible]. భట్టిగారి [illegible] తెలియజేయుడు.

ఇట్లు,
—“ఊహించనిది ...”

[illegible] నైనను శ్యామలను నీ వారము [illegible] సురేష్ వగినాడు. [illegible] సమ్మతించను.

సూర్యా [illegible] సొంత [illegible]

[illegible]!

౧౫ వ ప్రకరణము

ఖైదారుని బాధించుట

ఆ దినములలో సురేష్ గాయము తీరినది. అదే తన పన్నెండవవ దినము ఆ దినముననే సురేష్ తన మారురూపము నవలం బించుకొని భాస్కరను గూర్చినకు వెతించి తెలుసుకొనుటకై వృత్తాంత ముతో నిద్ర నిం చుకొనవలెను.

అప్పటికి భాస్కర్ మనమెట్టి యాందోళన చెందుచుండునో పాఠకులు ఊహించుకొనగలరు యుండగా. గాన నేర వ్రాయుబడి లేదు.

భాస్కర్ పోలీసుస్టేషనులో నాయుడు ముందు కూర్చొని యిటు నటునూపు లెక్కించుచు సురేష్ ఆగమమున్నకై తగ్గు గాయములు గాపున్నవి ఏదో వెన్నెలు జూచుచుండెను. ఇంతలో నొకవ్యక్తి లోనికేగి భాస్కర్‌ని కలిసికొనెను. సూర్యారావుగారుకూడ నావద్దనే కూర్చున్నారు ఎవరాయన?... సురేష్ ...

సురేష్—భాస్కర్‌గారూ! మీ మనమిపుడాందోళనము చెందు చుండునని నేను మొదటనే యూహించితిని.

భాస్క—నిల్పిన కార్యమెంతవరకున్నదది? అంతయు పూర్తిగ చెప్పుము.

సురేష్.. మొన్న సెంట్రల్ జైలునందు నన్నొసి వేషములో నీరు నాగునకు దక్షిణభాగమున నున్న ప్రాంతమందు దిరుగుచుంటిని. అట్లు చాలాసేపు తిరిగితినిగాని నాకేమియు లాభమగపించ లేదు. అంత నేను మరికొంత జనములు ముందునకు బోయితిని. అచ్చట నొక పాడుదేవాలయమున్నది. ఆదేవాలయము రోడ్డు ప్రక్కన లేక నచ్చటంగల పొలముల మధ్యనున్నది. అది యిపుడు

శిథిలమగుచు నున్నది. దానిపై [illegible] [illegible] [illegible] ఆ దేవాలయము ప్రక్కనున్న [illegible] [illegible] భయంకరముగఁ జేయు [illegible] [illegible] [illegible] నటె కటించవలసివచ్చినది, అట్లు నేను సిద్ధపడి [illegible] [illegible] చుట్టును మూడుసార్లు దిరిగితి [illegible] [illegible] వెలిమార్గ లేదు గాని మూడవసారి తిరుగు [illegible] [illegible] మూలుగు వినవచ్చెను. తోడనే నా [illegible] [illegible] [illegible] అ [illegible] లోనే యున్నదో చూడవలెనని [illegible] [illegible] దానిలో [illegible] బ్రవేశించుటకై [illegible] [illegible] [illegible] ద్వారము [illegible] [illegible] లేదు. ఆశ్చర్యము [illegible] [illegible] ద్వారము లేదు. ద్వార [illegible] [illegible] [illegible] తప్పిదా [illegible] కేదోయొక మార్గ [illegible] [illegible] దేమోయని యిచ్చటి [illegible] [illegible] [illegible] దేమియు గోచరింప లేదు. [illegible] నేను [illegible] [illegible] దేని మార్గమున్నదియెమో యని [illegible] [illegible] శిఖరము జేరితిని. కాని నా [illegible] [illegible] [illegible] గోడలను పరిశీలించితిని. గోడ [illegible] [illegible] [illegible] బొమ్మలు చిత్రింపబడియున్నవి గాని [illegible] [illegible] [illegible] ప్రతిమలు బొమ్మలకు పైన [illegible] [illegible] [illegible] గలవు. నేనా తాళము దీయు ప్రయత్నించితిని గాని యది సాధ్యము కాలేదు. పిమ్మట నేను గోడను చేతి నిండ్యతో కొట్టనారంభించితిని. అంతియు నొక విధమగు శబ్దము [illegible] [illegible] [illegible] మగు శబ్దము బయలుదేరినది. తోడనే [illegible] [illegible] [illegible] బాకుతో నా స్థలమందు మెల్లగఁ బొడిచితిని. [illegible] [illegible] పెద్ద ముక్క క్రిందపడినది. అంతగట్టి గోడ దెరయొక చిన్నసొరంగము నేల గూలినదే మాయని నే నాశ్చర్యపడితిని. [illegible] [illegible] [illegible]

నది. అక్కడప్రదేశమది ఇటుకలతోఁ జేయబడిన [illegible].
అది రాతి పీఠముతోఁ జేయబడిన యోగపలక,...

నేనా రంధ్రములో లోదూర్చి లోన పరికించితిని. అందు
పరిపురుషుఁడెవఁడును కనబడుట గాంచి నేను లోన ప్రవేశించి
తిని. అపుడు నాయాశ్చర్యమునకు [illegible] కూడెను. అందు విగ్రహ
ము లేదు యజ్ఞగుండము లేదు లోన [illegible]చము. రెండు కుర్చీలు
[illegible] అమర్చబడి యున్నవి. పైనుండి చూచినప్పుడా
దేవాలయము [illegible] దానికి [illegible] గన్పించినను లోన ప్రవే
శించినచో [illegible] యూహా సరియైనది కాదని తెలిసెను. లోపలి గోడ
[illegible] సున్నము వేయబడి యున్నది. [illegible] ఎలక్ట్రిక్
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
మూడు [illegible] ప్రకాశించుచున్నవై, సూర్యకాంతి వలె జిలు
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] పంక్తి
లింపబడెను. ఒకమూల నొక గొట్టమగుపించెను. ఆగొట్టమేమై యుం
డునో యని యాశ్చర్యముతోఁ జూచితిని. అది భూమిలోన కమర్చ
బడి యున్నది. ఆగొట్టము చివరనుండి గాలివచ్చుచున్నది ఆగాలి
[illegible] ప్రాణవాయువు ఎక్కువగ ప్రవేశపెట్టబడుచున్నది. ఆదే
వాలయములో నిశ్శబ్దము నిండియున్నది. ఇంతకు నిజమునకు దేవా
లయముగాదు; ప్రజలకు భ్రమపెట్టి మోసగించుటకై చేసిన [illegible]
ప్రయత్నము —దేవాలయాకారముగ నున్న మందిరము.—

ఆమందిర మధ్యమందున్న మంచముపై నొక స్త్రీ వ్యక్తి
పరుండి యున్నది. ఆమె యెవరు? శ్యామల!... నేను దగ్గఱకుఁ
[illegible] పిలచితిని. ఆమె యులికిపడి లేచి చూచి [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. నన్ను
గాంచి తెలిసికొని,— "సురేష్!"—అని పిలిచినది ఆమె [illegible]

బాష్పపూరితములై యున్నవి. వదనమంతయు నానందరహితమై యున్నది. ఆమె కేశములు తైలసంస్కారము లేక జంపిరిగనున్నవి. దేహమంతయు కృశించి యున్నది, కాళ్ళలో పటుత్వము సన్నగిల్లినది.

నేనామెను బిడ్డయంతయు మాట్లాడితిని. ఆమె నాకంతయు విశదీకరించినది.

దొంగ యామె నెందులకెత్తుకొని వచ్చెనో, ఏమి దుఃఖమున బంధించెనో, తెలియదు. ఆమె యెప్పటికెట్లు వచ్చినదో యామెకే తెలియదు. మత్తునుండి లేచి చూచునప్పటికి తానందు బంధింపబడి యున్నట్లు తెలిసికొనినది. ఆనాటినుండియు నామె నెవ్వరును కలియుట లేదు. దొంగ యెవరో యామెకు తెలియదు. భోజనమునైనను తెచ్చియుందు పడవైచుట లేదు. రెండు రోజులు పోయిన పిదప నొక సన్యాసి వచ్చి యామెను కలిసెను. అతడుకూడ నేను ప్రవేశించిన మార్గముగుండనే ప్రవేశించెను. అతడెవ్వడో నామెకనుమానము. చోరుని వలె యామెకు గోచరింపలేదు. అతడు లోనికి ప్రవేశించి యామె వృత్తాంతమడిగెను. తరువాత నది విని యాతడు చాల జాలిపడి తన జోలెలోనుండి కొంచెమన్నము దీసి యామెకు పెట్టెను. ఆనాటినుండి యాతడే యన్నము పెట్టుచున్నాడట

నదుగాతనే నామెకు ధైర్యముగఱపి, కొలది దినములలోనే మీవారిని కలిసెదనని చెప్పి నేను మూడు రోజులు నా పరిసరములందే తిరుగుచుంటిని. నాకా సన్యాసి కనిపించెను. నేను వానితో సఖ్యము చేసి యాతని వృత్తాంతమంతయు తెలిసికొంటిని. నిజముగా నాతడు చోరుడు గాడనియే నాకును దోచుచున్నది ……

ఛట—ఇంతియేనా? ఇంకను విశేషములు లేవా?

సురే—చెప్పదగిన విశేషములింకేమియు గానరావు.

తోడనే యాముగ్గురును తమయానవాహనములనుండి లేచి, మరి పదిమంది పోలీసులను తమతోడ దీసికొని యాదేవాలయమును జేరి సురేష్ చెప్పిన ప్రకారముగా దామూ లోనికి ప్రవేశించిరి.

లోన శ్యామల మంచముపై పరుండియున్నది. వీరుబోయి శ్యామలను పలుకరించునంత నామె యతికష్టముపై లేచి వచ్చి వారందరను కలయజూచెను. ఛట్టర్జీని గాంచినంతనే యామెకెక్కడ లేని దుఃఖము ఆనందము కలిగెను. తోడనే తన కష్టములన్నియు మరచిపోయి సోదరుని కౌగలించుకొనెను.

తరువాత ఛట్టర్జీ యామె లారీయొక్క సిద్ధము కమ్మనెను, ఆమె మంచము క్రిందనుండి రేకుల పెట్టెను బయటకిలాగెను. అది చూచి ఛట్టర్జీ యాశ్చర్య మానసుడై యాపెట్టెయెవరిదని యడుగగ నామె యది తననే యని బదులిడెను. అంత నాతడు తన యవివేకమును ఆపెట్టెపోయిన సంగతినైనను గ్రహింపని తన మందమతిని నిందించుకొనెను. తరువాత ఛట్టర్జీ సురేష్ నేదియో గొణిగినంత నావచ్చినవారందరును శ్యామలయు నాలారీలో గూర్చుండిరి. ఛట్టర్జీ మాత్రమందే యుండెను.

లారీ ప్రాణాపాయపు రయముగ నేగుచుండెను. లారీలోని మొదటి యాసనమందు సూర్యారావుగారును శ్యామలయు గూర్చుండిరి. సురేష్ లారీ నడపుచుండెను. వెనుకనున్న ప్రక్కభాగములో పోలీసులందరును గూర్చుండిరి. మొదటియాసనములో మధ్య శ్యామలయు నిరుప్రక్కలను సురేష్ సూర్యారావులును గూర్చుండిరి. సూర్యారావుగారు లారీలోనుండి బయటకు జూచుచు ప్రకృతి శోభను దిలకించుచుండిరి. సురేష్ లారీ నడుపుటయందు తనకుగల నేర్పరితనము జూపించుచు లారీనతిచాకచక్యముగ నడుపుచు తన పనియందు నిమగ్నుడై యుండెను. శ్యామల సురేష్ ప్రక్కను గూ

ర్చుండుటకు సిగ్గుపడి జడిసినది గాని విధిలేక బలవంతముగా పై నైనను గూర్చుండవలసి వచ్చినది. ఆమె యటులే తలవంచుకొని గూర్చుండెనది గాని సురేష్ దేహము తన దేహమును తాకుచుండుటవలన ఆమె శరీరములోని విద్యుల్లతలు ప్రాకుచున్నట్లుండెను. ఆమె దేహము పులకరించుచుండెను.

అప్పుడు అందామె తప్పేమున్నది?

అది ప్రకృతి సిద్ధమే.

తను మనసార వలచిన ప్రియుడు పదములవలోని చెంత ప్రక్కనే గూర్చుండియున్నపుడు తన దేహము వేరెట్లు సిగ్గును సావహింపక మానునా? ఆమెను రేషను జూచుటకు సిగ్గు పర్యాయము. అంతకుముందామె యాతని ఛాయాపటమును చూచునపుడే యాతని నిజస్వరూపమును జూచుటకు. ఇప్పుడామె ముఖారవిందమును జూచుటకే యొకసారి తల త్రిప్పి ముఖమువంక తదేక దృష్టితో జూచుచుండెను. సురేషు కూడ తెలిసి కొని యామెవంక తలత్రిప్పి యామె చూపులతో తన చూపులను గలిపెను. శ్యామల ఆనందమును భరింపజాలకుండెను. ఇదివరకామె పొందనకష్టము లన్నియు నాక్షణములో మరచిపోగలిగెను. సురేష్ ఆమెను జూచి యొక చిరునవ్వు నవ్వెను. ఆ నవ్వు ఆమెహృదయములో నేరీతిగా పరిణమించెనోగాని యామె సిగ్గుతో భూమిలోనికి క్రుంగిపోయెను.

అచ్చట—ఘటర్సంగతి ఆలోచింతము—

ఆ దేవాలయ మహాస్మృతిని దలచుకొనుటకు తద్వారా పట్టణమునకు ... "...సమా" అను నాటకములను ఘటర్సీ ... నేగినను ... చేయుండెను. ... పరిలపటకము, ...

స్థానములో మార్చి చేసి — శ్యామల విడిచివేసిన దుస్తులను తాను ధరిం
చి మంచముపై శ్యామలవలె పరుండెను.

పెనగులాడెను.

సన్న్యాసి యెప్పటివలె నవ్వు మొలకలెత్త సూరబెరికి లోని
ప్రవేశించి శ్యామల మంచము వద్ద గొప్ప యొక పిలుపుగానే పల్లెను. లో,
తన జోలినుండి పట్టెడన్నము దీసి పెట్టెను. ఛటర్జీ యిది యేమి తమ
పరిహాస్యమాగ ... యుండెను ఆసన్న్యాసి —

"అమ్మా! ఆయువుమూ ... వేయుము" — అని పలికి మరల
... ఛటర్జీ తేయాపళ్లెమును దీసినంతనే
యుగానికి సందొక్క ... పిలచుచు. అతడొక్క జవడి యా
కాగితమును దీసి చూచెను. అదియొక చీటి! ... ...

'ఓహో! ఛటర్జీగారూ!

అమ్మా, నమస్తే ... —

మీరు నా ... ప్రవేశించుచూ — శ్యామల
వలె నటించుట — యిది యెంతటి ... యదృష్టము... పిచ్చివాడ!

తొలుతనే నీకు జెప్పియుండలేదా? మమ్ములంబట్ట బ్రియ
త్నింప వలదని — మామాటలను పాటించనందుకు సంభవించిన
యిక్కట్టు సుమా యిది!

ఇపుడు నీవు మాచే ఇక్కట్టిప ఆగనేమి సేయుదువు?

... దుఃఖమును ... —

శ్యామల యోటకిసందులకు సంతోషముతో నింటికి సేగక
ముతిమీరిన ... చేయు సాగితివి. అనుభవింపుము?

ఇట్లు,

—"ఉక్కుమనిషి —"

ఇది చదివిన యొంతటి ... పైపైన యెగిరిపోయినటు
లయినను అతడు ధైర్యము వహించెను. అమాడా ... వృథ

నిమిషమును జరుగుచున్న మార్పుల నాతడు గమనించుచునే యుండెను.

ఆగదిలోని విద్యుద్దీపములన్నియు నారిపోయినవి. పంకాలు తిరుగుట మానినవి. మరియొక విధమైనగాలి లోపలకు ప్రవేశించుచున్నది. ఆవాయువు భరించుట కష్టముగ నున్నది.

ఛటర్జీ యీ వాయువేమో తెలిసికొని బయటకు పోవుటకు ప్రయత్నించెను. కాని చీకటి—గాఢాంధకారము! త్రోవ యెక్కడ? ఏదీ యీవలకు? ఏమో! ఛటర్జీ గోడలను తడుముచుండెను. కొంతసేపటికి నేలకూలెను. స్పృహతప్పినది… … … … …

నూతన వాయువంతయు పోయినది. ఒక్కసారి 'గుప్' మని విద్యుద్దీపములన్నియు నంటుకొనెను. పంకాలు 'గిర్ గిర్' మని తిరుగనారంభించెను. పూర్వపు వాయువు యథారీతిగ ప్రవేశించుచుండెను. జాలిపలక తెరువబడినది. అందుండి యొక వ్యక్తి లోన ప్రవేశించెను. ఎవరావ్యక్తి?… … …సన్యాసి!… … …

* * * * * *

ఇప్పుడు నెం 233 రు ఇంటిలో సురేష్ వసించుట లేదు. ఒకప్పుడందే వసించెను. గాని యిప్పుడు గోపాల్‌జీగారి కోర్కె ప్రకారము వారియింటి యందే వసించుచుండెను. ఆయిదారు దినముల నుండి వారియింటనే వసించుచుండెను. ఈ యైదారు దినములలో ఛటర్జీతో గలిసియే యుండి నివాసము జేసెను. కాని యీ నాడింకను ఛటర్జీరాలేదు. దేవాలయములో దాను ప్రవేశించి చేయుచున్న రాచకార్యమేమో యెవరికిని తెలియుటలేదు.

సరే—నెం 233 రు యింటి విశేషము లేమి? ఆయింటియం దిప్పు డెవరు వసించుచుండిరి?

అదియే గమనింతము—

అది యొక విశాలమందిరము. లోన నాలుగు పెద్దగదులును, ఒక్కొక్కగదినంటి యొక్కొక్క చిన్నగదియు మొత్తము ఎనిమిది గదులుగలవు. లోననిపుడెవరు వసించుచున్నారోగాని యొకగదియందును సామానులేవియు గన్పింపకున్నవి. చివరగది యందొక టిఫినుకేరేజియు నొకకింగాణీకంచమును మరచెంబొకటియు గన్పించుచున్నవి. మధ్యగదియందొక టేబిలును, రెండు కుర్చీలును, మంచమొకటియు గన్పడుచున్నవి. మనుష్యులెక్కడ? ఎచ్చట నెవరును గన్పింపకున్నారే! అయినను మరల నొకసారి చూతము.

మధ్యగదినంటియున్న చిన్నగదిలో నిర్వురువ్యక్తులు మాట్లాడుకొను చున్నారు. ఎవరువారు? ... ఛటర్జి! ... సన్యాసి!

సన్యా—వత్తేదారు మహాశయా! జ్ఞప్తియున్నదా?

అని మందహాసముచేసి తన గడ్డమును, పెద్దజుట్టుముడిని తొలగించి వైచెను.

"తెలిసినదా నేనెవరినో? జైలునుండితప్పించుకొని, నీయింటఁబడి యినుపమందసమును కొల్లగొట్టి, యందలి ధనమంతయు దోచుకొనిపోయి—తరువాత శ్యామల బట్టలపెట్టెను మీయింటనుండి దొంగిలించి యామెకుఁజేర్చిన రామిరెడ్డిని నేనే!"

ఛటర్జీ మారుమాటాడక తలవంచుకొనెను. రామిరెడ్డి బయటకువచ్చి యాగదికొక పెద్దతాళము బిగించి యెచటికోపోయెను.

* * * * * *

మరునాడు-వత్తేదారు ప్రముఖుఁడగు ఛటర్జీ యిప్పుడు బంధితుఁడు. ఆతని నొకచిన్న చీకటిగదిలో బంధించివైచిరి. ఆగదికి కిటికీలైనను గానరావు. అంతయు చీకటిగనున్నది. గదిలోనేవిధమగు సామానులును గానరావు. గాలిమాత్రముకొలదిగ గొట్టముల

ద్వారా బయటనుండి లోనికి ప్రవేశించుచున్నది. తలుపు వేయబడి యున్నది. లోనున్న ఛటర్జీ బయటకేగు టెట్లు? ఒక గవాక్షమైనను ఒక వస్తువైనను—ఏమియునందుగానరావు, ఇక నెట్లు బయటికిపో గలుగును? గోడలన్నియూ నతి దృఢముగానున్నవి. భూమియంతయు కాంతివలె నున్నది. ఇంకా పైకిప్పు ఆకాశమునంటు చున్నది. గోడ లెక్కుదమన్నను వీలు లేకుండెను. సహాయము నేమియు గానరాదు. అట్టి నిర నాతుడెట్లు బయటపడును? లేక—ఇక బయటపడ లేక చిరకాలమునందే బంధితుడై పడియుండవలెనా?

ప్రతిదినము ఉదయము పదిగంటలకు లచ్చమ్మ ఆతలుపును మెల్లగ దీసి, తాను బయటనే నిలుచబడి, తనతో దెచ్చిన యాహారపు పళ్ళెమును లోపలదింపి మరల 'ఫాటు' మని తలుపును గట్టిగ వేసి బయట తాళము వేయుచుండుట అలవాటు. ఇది ఛటర్జీ గమనించకపోలేదు.

[illegible]

ఛటర్జీ [illegible]

తలుపు మెల్లగ దెరువబడు [illegible]

[illegible] యొకటి ప్రవేశిం చుచున్నది.

ఛటర్జీ ఆ [illegible] లాగినాడు.

లచ్చమ్మ [illegible] బడినది!

ఛటర్జీ [illegible] ప్రక్కను [illegible]

[illegible] యదృష్టమే!

కూలివాడు

పాపము! ఇప్పుడా కూలివానికి దినములు గడచుటెట్లు? ఎక్కడను గూలిదొరుకుట లేదే! ఇంక నాతని యుదరపోషణ యెట్లు? అది లేనిచో నాతఁడు చావవలయునే! నిష్కారణముగ నాతని తనువు నశింపవలసినదేనా? వారము దినములనుండి యొకటను గూలి కూడ ప్రాప్తించలేదు. కూలిలేమిచే నాతని కడుపునకుఁ గూడులేమి కలిగె. కూలిలేక నాతఁ డెన్నాళ్ళు జీవింపనోపు? పోనిమ్ము బిచ్చమెత్తినచో నాతని పొట్ట గడచునందురా? ఏదీ, బిచ్చమిడుదాత ఎక్కడ? సిగ్గుమాలి, అభిమానమును జంపి బిచ్చమెత్తుటకు గడంగినను ఒక్కఁడును బిచ్చము వేయఁడే!

సరే వానినిగూర్చి విచార మేల?

అది లోకసహజమే గదా! సహజము— మామూలు— రివాజు ... అది యట్లుండవలసినదే గాని మనమెంత మొరపెట్టినను వీరలు వినెదరా—? అట్లు వెంటనే వినినచో మనకీ దుర్గతియేల ప్రాప్తించును?... సరియే... మనమిక నాకూలివాని పరిస్థితిని గ్రహింతము.

పాపము! అతని మొగమందు దీనత్వము దోపించుచున్నది, ముఖములోని జీవకళ నశించినది. కండ్లులోతుపోయి యొరిగియున్నవి. బుగ్గలప్పడములైనవి. కేశములకు సరియగు సంస్కారము లేక జంపిరిజంపిరిగ తలనంత నలుముకొన్నవి. పొట్టవలుచబడినది. ప్రేగులు లెక్కపెట్టుటకుఁ దగియున్నవి. చేతులలోని పటుత్వము తొలగినది. కాళ్ళు చీపురు పుల్లలవలె నున్నవి. చేతిలోనికర్ర అల్లలనాడుచున్నది. అతఁడెవఁడు?...కూలివాడు!..., ఆహా! వానిగతి!!

ఇక నాతఁడు చావవలసినదేనా? అవును, అట్లు [illegible]

మీఁద నేరియుఁబుసునకును పోఁతుండ వరుండినచో నాతనిగతి యెట్లో గతియే! చేయిజాచి యాసించిన త్రోసిబోవు ప్రయాణికు లెవరు యిన కనికరింతురేమో! తన యదృష్టము బాగుండిన [illegible] మేల జరుగదు?

కొంతసేపటి కాతడతికష్టముపై [illegible] ర్ధుని యటునిటు పరికించుచు నట్టివాత మొదలును [illegible] జేసి యాత్రను విసుగుకొనుచు నతిదీనముగ నిట్టూర్పులను విడుచు చుండెను. మరికొంత తడవునకు నెవరో యొకరు యింటినుండి యొక వ్యక్తి బయటకు వచ్చుచుండెను. ఎవరీవ్యక్తి? రామిరెడ్డి [illegible]! అట్లాతడు వచ్చివచ్చి త్రోవ [illegible] పై దృష్టి [illegible] నింగాంచెను. కూలివాడితని నెమ్మది [illegible] మసి [illegible]. అతడా నిర్భాగ్యుని దీనావస్థకు జాల జాలిపడి [illegible] కచేడకానుక జేతనుంచి యిట్లు భాషింపదొడగెను.

రా. త—ఎవరవోయ్ నీవు? ఇంతనీరసముగ్గా నున్నావే! ఇట్టి స్థితియందున్న నీవెచటికి బోగలవు? నేనే నీకు దగునుపాయము జేసెద, నీవిచటనే యుండుము. అని పలికి తనయింటికిఁ బోయి మరలతిరిగివచ్చి యాతనికొక రొట్టెనిడి, యతడద్దానిని తినిన పిమ్మట నాతనిచే పాలను త్రాగించినంత నాతనికి జవసత్వములు చేకూరెను.

కూలి—బాబూ! మీరెవరుబాబూ! నాకు ప్రాణదానము గావించిన మహానుభావులు ఇదే వందనములు. మీపేరేమిటో సెలవియ్యండిబాబూ! ఎప్పుడును మీనామమునే స్మరించుచుందును.

రా. త—నాపేరు నాగస్వామి. నీవు నన్ను పొగడ నక్కరలేదు. నీసంగతి యేమో కొలదిగ నాకుజెప్పుము.

కూలి—నాసంగతి యేముందును బాబూ! నాపేరు సింగిరెడ్డి.

నాగి—ఓహో, నీవును రెడ్డికులస్థుఁడవేనా? అయ్యో, నీ కెట్టి యిక్కట్టువచ్చె. ఇటుపైన నీకెట్టి యాపద రాకుండ కాపాడు భారము నాయది. ఇకను వేమియు భయము జెందకుము ... నీ వృత్తి?

వీరా.—నా వృత్తి యేమని జెప్పవాడ? ఇదివరకు కూలిచేసి కొని జీవించుచుండెడి వాడను గాని యిప్పుడు నాకెవరును కూలి ప్రసాదింపరయ్యె. కాన నాజీవిత మిప్పుడు దుర్భరమయ్యెను. బ్రతుకు బరువు కాజొచ్చెను. పొట్టకొఱకెన్ని యిక్కట్టులైనను పడవలయును గదా బాబూ! అందుచే నీదినముదయమంతయును బిచ్చమెత్తితిని. కానియెవ్వడును బిచ్చమునెట్టడు. పైపెచ్చు కూలి చేసుకొనరాదా యని యదలించిరి. నేను వెంటనే కూలియొసగ జూపింపుడని ప్రార్థింప వారు నన్ను తరుమ మొదలిడిరి. నేనట్లు తిరుగుచు వచ్చి యీ యరుగుమీదఁగూలఁబడితిని. ఇప్పటికి వారము దినములనుండి తిండి లేదయ్యె! ఏమిచెప్పుదును బాబూ!

నాగి—పాపము! ఎట్టి యాపద సంభవించెను! నాతోడ మా యింటికి రమ్ము. అని చెప్పి యతని తనతోఁ దీసికొనిపోయెను.... ... కాలచక్రము తిరిగిపోవుచుండెను.... ...

... ...ఇప్పుడు వీరారెడ్డి కూలివాఁడు గాడు. బిచ్చగాఁడు కాడు. కూలిచేసికొను నగత్యమతనికుండుటెట్టిదియేదియు గాన రాత్రి మలములనూడ్చువాఁడు గాడు. ఇంటింటఁ గూలికై దిరుగాడు గర్భదరిద్రుఁడుగాడు.—రామిరెడ్డి సహాయ నిర్వాహకుఁడు. అతని స్నేహపాత్రుఁడు. అతఁడొనరించు కార్యము లన్నిటిలోను వీరారెడ్డి సహాయముగావలెను. ఇతఁడు లేనిచో కార్యము సునాయాసముగ నెఱవేరుట దుస్సాధ్యము. ఇతఁడు లేనిచో కార్యములు చుఱుకుగ నడవక మందగతిని దోచుచుండును. ఇంతయేల? రామిరెడ్డి తలలోని నాల్క—వీరారెడ్డి! ...అతని కుడిభుజము:...

...ఇపుడు వీరారెడ్డి రాజభోగములననుభవించుచుండెను. అతనిపొట్ట యెట్లు గడుచునుః...దినములెట్లు గడుచును?—అను భయమిప్పుడు బొత్తిగ లేదు. రామిరెడ్డి యింట నాతని యాప్తునివలె చరించుచు నరమరిక లేకయుండెను. రామిరెడ్డి బంతిని గూర్చొని భుజించుచుండెను. ఇతఁడు లేని దే యతఁడు భుజింపడు ఇట్టిపదవి నాతఁడెట్లు సంపాదించెనో యనునదే యాశ్చర్యకరము. ఇట్టి నేర్పు-చాతుర్యము గలిగిన యాతని బుద్ధి ప్రశంసింపదగినది.

పదునాలవ ప్రకరణము

వేశ్యాగృహములో...!

ప్రకృతికాంత మేలిముసుగు లోనుండి తొంగితొంగి చూచుచుండెను. సూర్యుఁడామె చూపులను గమనించి చిన్నగవునవ్వి, తనపవిత్రాపమంతయు నామెపై ప్రసరించిన నామె లేత మొగము కందిపోవునని తలచి తీక్ష్ణకిరణములను జాలించి—ప్రశాంతముగ గన్పడుచుండెను. ...

...ప్రకృతికాంత నల్లని చీరెనుధరించి—జనుల కోలాహలమును, పక్షుల కిలకిలారావములను, చెట్ల 'రుంయ్' మనెడి శబ్దములను, సముద్రపు హోరును, నదుల హోరును, పశువుల కలకలమును, కీచురాయిల గింకారములను, ఏనుగుల ఘీంకారములను, తుమ్మెదల ఝుంకారములను దనపొట్ట నిడికొనుచుకొనెను.... ...

వీధులన్నియు నిర్మానుష్యములై యున్నవి. పట్టణమంతయు జీకటి-కన్నుపొడుచుకొన్నను గానలుగాని, గృహములు గాని గాన్పింపకున్నవి.

పదిమోటులున్నను సానివాడకు భయమేమి?

సానివాడంతయును సందడిగనే యున్నది. కాని వీధియంతయు ఓటికపలుకైన పలుకను దాల్చెను.

ఉద్యోగస్థులు—గౌరవనీయులు, కొత్తఫకీరులు, పాతఫకీరులు, ధనవంతులు, మర్యాదస్థులు, యువకులు, రౌడీలు, వీరందఱు నా వీధియందు దిరుగాడుచు నా వీధికి గొప్పతనమును ప్రాప్తింపజేయుచుండిరి. కాని వీరందఱు నొకరొకరికి గనుపడకుండ తిరుగులాడుచుండిరి. కొన్ని ముసుగులు వడివడిగబోవుచున్నవి. పైకి సంఘ సంస్కర్తలమని చెప్పుకొనెడువారును, గాంధీటోపీలుదాల్చి చరించుచుండు వారును గూడనచ్చోటం దచ్చాడుచుండిరి. వారందఱును ఒక్కరొక్కరుగనేగుచుండిరి. గాని యొకచో మాత్రమిద్దఱు అన్యాస్థులు కలిసిపోవుచుండిరి. వారేముసుగును లేక ఏభయమును లేక యథేచ్ఛగ నేగుచుండిరి. అట్లువారు పోయిపోయి యొకగేహము నొద్దనాగిరి. అచ్చటవారు కొంతతడవేదో మాటాడుకొని పిమ్మట విడిపోయిరి. ఒకడాగృహపు సోపానములనెక్కి, ద్వారముచేరి బంధింపబడియున్న తలుపుపై గుద్దెను. మరియొకడేమాయెను? ఏమో;

"కంజాక్షీ! కంజాక్షీ!"

అని యచ్చోట పిలువబడినంతనే లోనుండి యపరరంభ కానోవు సతి యొయ్యారముగ నడచుచుం దలుపు తెఱచినంతనే యాతండు లోనబ్రవేశించెను. తోడనే యాతలుపు దభేలుమని మూయబడియె.

"ఓహో శాస్త్రిగారా? చాలనాళ్ళకుదిరుగ దర్శనము. ఇంతకు ముందంగయు నెచ్చటికి మాయమైరి? మీకొఱకై నేనిన్నిదినములెట్లు చూచితిననుకుంటిరి?"

"ఎట్లు చూచితివి?"

'అదే చెప్పుచున్నా!'

'...కన్నులు వాచిపోయేటట్లు!'

'అబ్బే—అదికాదు'

'అయితే...కండ్లు కాయలయ్యేటట్లు'

'ఛీ—మీరెంతసేపు కండ్లనుగురించే చెప్పెదరు కాయలయ్యే టట్లు— పువ్వులయ్యేటట్లు—అని!

'ఊఁ! మరి...అయితే, ఏమిటో నాకు తెలియదు. నువ్వే చెప్పు.

'ఎడారిలోనుండు బొమ్మజెముడు మొక్క— [illegible] నువ్వు మరి నీకు ముళ్లు ఉండాలికదా? ఏవీ, ఎక్కడా కనబడవేం?'

ఆతనిపై తూపులవంటి చూపులను ప్రసరించె [illegible]. అవి సూటిగ నేగి యాతని హృదయములో బల్లెపుపోటువలె నాటు కొనెను. ఆ బాధభరించ నేరికి తరము?

'అబ్బో—బాధ బాధ—రక్షించు రక్షించు—రాణీ [illegible]. నీదగ్గఱ ముళ్ళకంటె నెక్కువ శక్తి కిరణములుగల [illegible] లున్నవి!

'పోనీలెండి. మరిక్కడ గోలపెట్టకండి.

అని పడకగది లోనికిఁ దీసికొనిపోయెను రెడ్డి; [illegible] పలు కరించెను. పలయు సంభారములన్నియు నాతని యెదుట నుంచ బడెను.

రెడ్డి ఆలస్యమగుటకు విసుగుచు...కోపముతో [illegible].

'అబ్బా, నాకిన్నియు నెందులకు?— ఇవన్నియుగోరి నేను నిటకు రాలేదు.'

'మరి!'

'మరీ లేదు గిరీ లేదు... [illegible] నీవు భరతనాట్యమున నేర్చితి వని వింటిని, ఏదీ, ఒకసారి ముద్దులొలుకు నాట్యముచేసి [illegible] నా చేతిలో వాలి సోలిపోవలయును. అప్పుడు గాని నాకు ఆనంద వారిధి లోపల తరంగములంబరము నంటవు.'

అనంతరముతో భరతనాట్యము ముగించబడెను — కంజాక్షి రెడ్డిచేతులలో వాలిపోయెను — రెడ్డి నరాలుప్పొంగుచుండెను. ఆతఁడామెను తనవైపు లాగుకొని హత్తుకొనబోవుచుండెను.

ఇంతలో గ్లాడ్డి తలుపు మీద టకటకశబ్దమాయెను. ఆవచ్చినవాని పిలిచి పంపివేసినట్లైతే కంజాక్షి లేచెను.

రెడ్డి వీథి తలుపు తెఱచెను.— లోనికొక వ్యక్తి ప్రవేశించెను. మరల తలుపు వేయబడెను. రెడ్డి తన యథాస్థానములోఁ గూర్చుండెను.

కంజాక్షి లేచిపరుగునవచ్చి యాతనిచేతులలో వాలిపోయెను. రెడ్డి యామెను తన చేతులతో గట్టిగ పట్టుకొనెను. ఆమె జుట్టంతయూ గాలికి రేగినట్లు రేగిపోవుచుండెను. ఆమె యాతనిచేతులనుండి తప్పించుకొనుటకై కష్టపడెను. తప్పించుకొన నుంకించను లేదు రెడ్డి యాతనిచేతులలోనుండి యామెను లాగుచు తనవంకకు, త్రిప్పుకొని తన దగ్గరగా లాగుకొనెను. ఆతడు కుడిచేయి యామె నోటిపై బెట్టెను...... ...

తోడనే యావ్యక్తి వారియెదుట సాక్షాత్కరించెను.

కంజాక్షి ఏదో అనబోయి— యావచ్చినవానితో నేమియో మాట్లాడబోయెను. కాని రెడ్డిచేయి యామెనోటిని నొక్కివేసి— యామెను కదలకుండఁ బట్టుకొనె . మఱియొకచేయి జేబులో నున్న పాకెట్ రుమాలును బయటకుఁదీసెను.— ఆమె నోరు కట్టివేయబడెను.

జరిగిన మోసమంతయును నామె గ్రహించెను.

కాని, అప్పుడేమి చేయగలదు?

నూతన పురుషు డామె నుండి తాళములను హరించి యినుపపెట్టెలో సాగెను. రెడ్డి యామె ప్రక్కనే నిలబడి— రివాల్వరుతో నామెను కదలనీయకుండ కట్టడి చేసెను ......

పావుఘంట గడచెను...

కంజాక్షి మంచమునకుఁ గట్టి వేయబడెను.—రెడ్డి వీధితలుపు తెరచి, బయటకువచ్చి, తలుపుదగ్గఱవేసి, యంతకుముందే యచ్చట తనకై వేచియున్న వానితో గూడి యెచటికో వెడలెను ...

ప్రాగ్దిశ యందప్పుడే భాస్కరుఁడు నిద్రమాని లేచి కళ్ళు నులుముకొను చుండెను.

కంజాక్షి యింటికి నిత్యము గడియవేయకుండుటచే దాసీ మనిషి తలుపు తెరచుకొని లోనికరుదెంచి యజమానురాలి స్థితిని గాంచి నివ్వెరజెంది యామె కట్లన్నియువిప్పి జరిగిన వృత్తాంతమంతయు తెలిసికొనెను.

పోలీసువారికి విషయమంతయు తెలియచేయబడెను.

సూర్యారావు సురేష్‌లును మరి యిర్వురు పోలీసులును కంజాక్షి గృహమును పరిశీలించిరి ఛటర్జీ యేమాయెను? యేమో!

సురేష్ పెట్టెను పరిశీలించెను. దానిలో చిల్లిగవ్వయైనను లేదు. పోయిన ధనము ఐదువేలుండునని కంజాక్షి చెప్పినది. ఆపెట్టెలోనొక చీటిమాత్రము గాన్పించెను.

"సానితొత్తుల విత్తము మంచికార్యములకై వినియోగింపబడుగాక!...

—ఉక్కుమనిషి"

పదునేడవ ప్రకరణము

అ ను మా న ము

కోడికూతకింకను ఒక గంటకాలము గలదు...

లోకమింకను ఉషాదేవి యొడిలోనుండి మేల్కొన లేదు...

ఎందును సద్దులేదుగాని సన్నని చిరు ఇంతమాత్రము సందడి లేకపోలేదు...

ఆయింటనున్న నల్వురు వ్యక్తులును అతి అడావిడిగ నుండిరి కొంతసేపటికి నాయింట సామానులుగాని మనుష్యులు గాని యెవరును లేరైరి. ఇప్పుడాయిల్లు ఖాళీయైనది. బయట తాళము వేయబడినది ...

ఆయింటి వ్యక్తులందఱును జట్కానెక్కి కాలువను చేరిరి. అపుడే యొక స్టీమరుబోటు రయముగవచ్చి చేరినది.

వీరందరు స్టీంబోటు నెక్కిరి. సామానులన్నియు దానిలో నుంచబడినవి.

జట్కా పోవుటకు నారంభించెను. జట్కానుతోలువాడెవడు?

అదియే యాశ్చర్యము! ఎవరును లేరు. అట్లాజట్కా యెచటికి పోవునోయేమో!

స్టీమ్‌బోటు బయలుదేరెను...

నిశాకాంత పావులు వచ్చుచుండెను. లోకమే యామె తనయొడిలో పరుండియున్న ప్రకృతికాంతను మేల్కొలిపి తాను నిదురించనిచ్ఛగించెను.

కోడి "కొక్కురోకో" యని కొంపమునుగునట్లు కూసినది.

ప్రాగ్దిశయంతయు సూర్యకాంతి వలన నరుణవంతమై యున్నది.

మనస్టీమ్‌బోటు దీనిని చేరెను.

ఇపుడు బంగాళా ఖాళీగాయున్నది కారణమేమి?

ఈబాబు యెక్కడికో యేగెను శ్యామల స్వగృహమున కేగెను.

నావికులందరు బంగాళాను ప్రవేశించిరి. వారిసామానులన్నియునందు చేర్పబడినవి. వారందరు తగు నాసనముల నలంకరించిన పిమ్మట నేదియో ముచ్చటింపసాగిరి.

వీరారెడ్డి బ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] అది [illegible] [illegible] [illegible] గా [illegible]
[illegible] అట్టి య[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సా[illegible]ములను
లోలోన మె[illegible] — [illegible] నూ[illegible] [illegible]
గాంచి [illegible] [illegible] అటు యుండి [illegible]
హారారామము. [illegible]—పూ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]చుండెను.
అట్టి సుం[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
తను దూషించు[illegible]. [illegible] [illegible]లును [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
స్వగృహ[illegible] [illegible] [illegible] గో[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] సా[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]చుండెను—

'ఆహా! "[illegible]" ఎంత [illegible]లుగలవా[illegible]
అ[illegible] [illegible] దీని [illegible] [illegible]
[illegible] గృహ[illegible] [illegible] గృ[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]చట [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]కును, పరికిని
[illegible] [illegible] [illegible] అతని [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible]!
అతని తలిప [illegible]? [illegible] [illegible]! అతని
[illegible] [illegible] [illegible]మించిన [illegible]! అప్పుడు.

నిజమే! నిందించిన వ్యక్తివానినే యపరాధ పరిశోధకునిగా నియమింపవలయును. దొంగనుబట్టుటకు దొంగయే కావలెను? ఈతఁడే డిటెక్టివుగా పనిచేసిన లోకమెంత బాగుపడెడిది! లోకములో దొంగతనము—దోపిడి—హత్య యను మాటలు లేక లోకులందఱును హాయిగ గుండెపై చేయినిడుకొని నిద్రించవచ్చునే! ఎట్లయినను ఎంతకష్టమైననుపడి యిట్టివానినే డిటెక్టివుగా చేయింపవలయును!

అదియునుగాక— "తక్కువమనిషి" బహు క్రూరుఁడుగాఁడు, శ్యామలకు దొలుత నపహరించి యాపాడు దేవాలయములో బంధించి [illegible]చెనేగాని యామె శీలమునైన జెఱపలేదు. తరువాత నా పనికిగూడను పశ్చాత్తాపమునొంది శ్యామలను కోరియే నాకర్పించెను. అవును. నిజముగ నాతఁడు గావలయుననియే నాకర్పించెను. లేనిచో నాతఁడాక్షణమే—నన్ను బంధించినట్లుల వారినిగూడ బంధింపలేడా? వారందఱు నట్లులాదేవాలయము ప్రవేశించినట్లుల నాతనికిఁ దెలియదేమో యను నిచో—నా యూహ సరియైనదికాదని యానాతని [illegible] చెప్పుచున్నది. తరువాత—

[illegible] తయు [illegible] [illegible] చెప్పుచున్నవి

అని యాలోచించుచు నగరములో నిసుబొంబు లోనికి ప్రవేశించెను.

అతనిఁ గాంచగనే వీరారెడ్డి [illegible]గాని యాశ్చర్యము నొందెను.

కాని ఆ యాశ్చర్యమును బయటకు వెలిబుచ్చలేదు.

పదునాఱవ ప్రకరణము

ఉక్కు–పా[illegible] సిం[illegible]

ఆసుబోధా నాటి [illegible] పురాణపు గాథ [illegible] దీయుచు [illegible]. తా [illegible] బంగాళాలో కూర్చొని [illegible]. వీరా రెడ్డి నెమ్మదిగ వీరిని పనిపాపి [illegible] తాను కూడ [illegible] నాసీనుం డాయెను.

లచ్చమ్మ నాయుడు కప్పులతో [illegible] ఎంచినది.

అందఱును ఆ [illegible] తీని [illegible]ంచిరి.

లచ్చమ్మ కప్పులను బట్టలో [illegible] సలినది.

వీరారెడ్డి మనస్సు [illegible] ఏమియును [illegible] కూరుచుండెను. తన [illegible] కేవలము స్వార్థ[illegible]లాప [illegible]! చాల సేవలు నారిపాటులు [illegible] యుకూడ [illegible] విషయ నాశించుచుండెను. [illegible] నేదియో పలికి తానాస్థలమును వీడెను. అప్పా[illegible] వెచ్చుటకుం బోవలయునుగ తనతోడ వారివద్దకుం బోదమసిన వారం దఱును ఊరకపాటలనాలపించిరి. ఆదీవియందాతఁడు మరి వెచ్చు టకుం బోగలుగునుగ పోవుచున్నను [illegible] గృహముగాని యాదీవియందు లేదే!

ఆతడు తిన్నగ నొకతోటలోని కరిగి యందొక మామిడిచె ట్టు నెక్కి కూర్చుండెను. తోడనే యాతఁడాలోచనామగ్నుఁ డాయెను.

"ఉక్కుమనిషి" ఎవడు? తానువచ్చియపుడే రెండుదినము లాయెనే ఈరెండుదినములబట్టి ఈదీవిచూచుచు సంచరించుచున్న వ్యక్తులలోనే ఈయుక్కుమనిషి యొకడై యుండవలెను అయిన నెవరయియుండును? రామిరెడ్డిగారిని [illegible] యుక్కు-మనిషి కాజాలడు. మరి మిగిలినవారిద్దరే. వీరడు— ఈసుబాబు— వీరిరువురే! వీరిలో నెవడో యొకడై యుండవలయును. ఇదినిక్కము అయిన యెవరు కావలెను?

వీరడు— ఈసుబాబు! వీరిద్దరిచేష్టలు గమనించిన వీరడే యా యుక్కుమనిషి కానట్లు దెలియును. అవును నిజమే! వీరడు ఈసుబాబుకంటె తక్కువయంతస్థులో నున్నాడు. ఇతరులతో గలసి మెలసి యరమరికలేక మసలుచున్నాడు. వారితో సరివినయముగ మాట్లాడుచున్నాడు. ఈసుబాబన్ననో— అతనికి ప్రత్యేకభవనము గలదు. అతడెపుడును వీరనివలె వీరివెంట దిరుగాడడు. దినదినము పట్టణమునకుబోయి, యటనొకపూట ఆగి. వార్తలన్నియు దెలిసికొనుచు దిరిగి నీదీవి జేరుచున్నాడు. ఎల్లవేళలందును తెలివిగలిగి వర్తించుచున్నాడు. నిత్యము తనగదిలో గూర్చుని యేదియో పఠించుచునే యుండును. ఇంకేయేల? మొన్న వేశ్యాసుందరము నుండి గొనితెచ్చిన ధనమంతయు నాతనిదగ్గఱనే లెక్కపెట్టి అతనికే యప్పగించలేదా? ఇంకను సందేహమేల? అతడే యుక్కుమనిషి!

ఈసుబాబే "ఉక్కుమనిషి"

అహో! ఎంత ఆశ్చర్యము! అట్టి సద్గుణఖనిని— అట్టి యశోవంతుని నెన్నడునుగూడ— అతడే యుక్కుమనిషి యగునేమోనని శంకించనైనను ఒవరకనుమానపడనైనను లేదే! ఔరా! ఎంతచాకచక్యముగ నటించితివి! సరే ఎట్లయినను నిన్ను గాపాడవలయును.

ఉక్కుమనిషి పట్టుబడుట.

ఆహా! ఎంతయాశ్చర్యము!

ఔరా! నీగుణము లేదా? ఈయుక్కుమనిషి [illegible]?

నీకీర్తికాంతుల దివ్యప్రభ లేదా? ఈనుబాబు హస్తలెక్క [illegible]?

ఔరా! ఎంతచాకచక్యముగ నటించితివి? ఒకరొకరికి పోలి కలు గానరాకుండ నటించితివి. నీనటనమెంతయు కొనియాడ దగినది. అటు సత్తెదారు వృత్తి [illegible] [illegible] [illegible] కడీజగాన లేనట్లు రూపించితివి. ఇటు [illegible] [illegible] పరిశ్ర [illegible] నిర్వాహణము [illegible] [illegible] లేనట్లు నిరూ పించితివి. అటు పరిచారక [illegible] [illegible] తివి ఇటు [illegible] [illegible] [illegible] నైతివి ఎటుజూచినను నీకు సమానమైనవారు గన్పించుటలేదు [illegible] కొంటిని.

నీ బుద్ధి ఎంతయు స్తవనీయము......

నీ [illegible] ఫలమంతయు నిష్ఫలమగుటకు పరిశుద్ధత్వము [illegible] చే చిక్కి శిక్షింపబడుట ఎంతయు గర్హనీయము......

ఎట్లయినను కాపాడి, నిన్ను పరిపూర్ణ [illegible] గాగ [illegible] విందమాట ఎంతయు హర్షనీయము......

ఇటులే నీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]......

ఆసా [illegible] —— [illegible] ——

ఈనుబాబింగ [illegible] [illegible] [illegible] దాదు [illegible] గంటలు కొట్టెను....

ఈనుబాబానాడు ఎక్కడను [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] నేదియో జదువు కొనుచుండెను. మరికొంతసేపటి [illegible] చదువు [illegible] చుకొని కూర్చుండెను. అప్పుడే లోని కరుదెం [illegible] రెడ్డి [illegible]—

"[illegible]! [illegible] రెడ్డి! ఊరక నెప్పుడును నామాదిరిగా [illegible] [illegible]! [illegible] విశేషము [illegible]." అనెను.

[illegible] .. [illegible] లేదా. మీరిది [illegible] ఎచటికి పోకూడదు [illegible] విశ్రాంతి తీసికొనవలెనని భావించినాను.

[illegible]— అవును నిజమే. అయిన నీవు కోరునదేమి?

[illegible]—ఒకసారి పట్టణము జూడవలయునని మనసుకలిగినది. అందుచే మీ [illegible] అనుమతిని బొందవచ్చితిని.

[illegible] -అటులే పోవచ్చును—[illegible]

[illegible] పంతకుబోవలెను.

[illegible].....[illegible] చేసెద [illegible].

అని చెప్పి యేగెను....

[illegible] ఆలోచనా [illegible] [illegible] గెను.—

[illegible]! పిచ్చి [illegible] భావించెను. నేనంత [illegible] గాబోలు ఎవరికిం దెలియకుండుటకై [illegible]...

[illegible] గమనించలేకనుకొనెను... ఇంతకంటె పిచ్చి [illegible] అనాటినుండి ఘటర్జీ తనయింట [illegible] నిత్యము వాని యింటకేగదాయుండు [illegible]! [illegible] వాని విషయము?

ఘటర్జీ [illegible] బంధింపబడెను.—

[illegible] ఇంటప్రవేశపెట్టబడెను...... అప్పుడాతడు [illegible] రెడ్డి [illegible] మందత్వముచే [illegible]... అయినను [illegible] స్వగృహమును [illegible] జరుగలేదు....

అదే దినమున నీ వీరారెడ్డి నౌకరుగఁ గుదిరినాఁడు. రామి రెడ్డియొక్క యాజ్ఞనుల్లంఘింపఁదగదు గాన నాతనితో నానింటి కరిగి యాకృత్యములో పాల్గొని—పిమ్మట నీ దీవిని జేరుచు.

దీవిలో నేనీతని పరీక్షగఁ జూడ లేదను కొనెను. ఎవరికి తెలియదు వీని విషయము? నాకండ్లుగప్ప సన్నొక దబ్బ లిలపై గట్టిగ కొట్టితి ననుకొను చున్నాడు మొదటినుండియు నీతనిని నేను పరీక్షించుచునే యుంటిని.... ...

ఛటర్జీపై నాకవిశ్వాసముండినయెడల వెంటనే నీవీరారెడ్డిని ఈదీవిలో బంధింపక మానుదునా? ఈదీవిలో నీతఁడు బంధితుఁడయిన నీతనికి దిక్కెవ్వరు? ఈతని రక్షించువారెవ్వరు? నా యొక్క పాదములక్రిందబడి నలిగిపోఁడా? కాని— ఈ బాధయు నక్కఱ లేదు...

ఇపుడీతఁడు పట్టణమునకుఁబోయి చేయునని యేమో నాకింత యుదృగ్గోచరమైనది.

ఛటర్జీ పాపము చాల మంచివాఁడు. నాకెపుడును కనుసన్నఁగల వాఁడు. నాయందమిత గౌరవము గలుగునట్లు ప్రవర్తించు చుండు. లక్షలకే నాతోఁ బంధుత్వము గలుప నిచ్చువాఁడనని. కార్యముల దొరకినచో తప్పక నేనే యతనిని పెండ్లియాడవలెనని నాచే వాగ్దానము గొనినాఁడు. అట్టివాఁడు నాకీనాఁడు కీడును తలఁచునా? కాదు కాదు అట్లెన్నటికినిగాదు.

నన్నిపుడు పోలీసువారి హస్తగతము జేయుననుట నిక్కము. ఏమో! కాని రేపటి విచారణలో నా కట్టిశిక్షను విధింపబడకుండ కాయునను మాట వాస్తవము గావలెను. లేనిచో నీతని నీదీవినుండి కదలనిత్తునా? ఒకవేళ తప్పించుకొని పారిపోయి, నాకాసంగతి తెలిసిన వెంటనే నేను పిలాయునవాగానా? అయినప్పుడిప్పుడు దిగులేల? ఆయవసరము దీనికి.

అని [illegible] నను సమీపమూ యాలోచించుచుండెను.

[illegible] బయలు [illegible] నాపికులిసువురును కాకినాడ జేరిరి అట [illegible]. వీరారెడ్డి యొక్కసారి దిరిగివత్తునని చెప్పి [illegible] వెడలెను.

అట్లా [illegible] పోయి పోయి ఛటర్జీ [illegible] గృహము ప్రవేశించి తిన్నగ నూతికేగి [illegible] గడ్డము నూడబెరికె మొగము కడుగు కొనెను.

ఆశ్చర్యము! ఎవడాతడు? ఆతడే ఛటర్జి!

ఇ[illegible] కొంచము సేపటి [illegible] దుస్తులను ధరించి పోలీసుస్టేషను కరిగి సూర్యారావుగారితో కొంచము భాషించి, [illegible]లుగురు పోలీసు[illegible] సూర్యారావుగారితోడను కలసి కాల్వ [illegible]కు [illegible] స్టీమ్‌బోటు అక్కడనే యున్నది. [illegible] లోనగానరాలేదు. అందు చేవారందరు [illegible].

[illegible] యాంబోటు నెక్కెను. తోడనే [illegible] ఘటికలలో [illegible] స్టీమ్‌బోటు [illegible] స్థానమును [illegible].

[illegible] దీపగ [illegible].

ఛటర్జీ [illegible] సమీపించెను.

లోపలనుండి యాసుబాబు మాటలు వినవచ్చుచుండెను.

"రామిరెడ్డి! వీరారెడ్డి యొకరో తెలియునా? ఆతడే ఛటర్జీ నా[illegible] యుండు. [illegible] మనమందరము బంధితులమయ్యెదము. పోలీసువారు వచ్చి బంధించునపుడు మీరెవరును తప్పించు[illegible] ప్రయత్నించవద్దు. [illegible] బంధితుండైయుండును. [illegible] ప్రాణమునకు శిక్షవిధించబడి

నను నేను సహించువాడను గాను. వెంటనే హత్యలకు బంధించు కొందును. ఇప్పటివరకు నొకహత్యనైనను గావించకపోయినను, అపుడు ఎన్నిహత్యలు చేయుటకునైన వెనుదీయువాడను గాను."

అనునంతలో పోలీసు వారు లోపలికి ప్రవేశించి వారి నందరను బంధితులు జేసిరి లచ్చమ్మతో సహా అందరును పోలీసుస్టేషనుకు జేర్చిరి.

పదునెనిమిదవ ప్రకరణము

శ్యామల వివాహము

మరునాడు కోర్టులో విచారణ, జనులందరును కోర్టునకు వచ్చిరి. వారిమోములన్నియు ఆనందపరిపూర్ణములై యున్నవి. "ఉక్కుమనిషి" బాధ తప్పినదని యందఱు నానందించుచుండిరి

శ్యామల నెత్తుకొనిపోయి మాయామందిరమున బంధించిన "ఉక్కుమనిషి" సుందరరామయ్యగారి మేడలోని తేయాకును అతిచమత్కారముగ హరించి తిరుగ నామేడను రాత్రికిరాత్రి తెచ్చి సుందరరామయ్యగారి కప్పించిన "ఉక్కుమనిషి" పత్తేదారు గారి యింటనే బడి ధనమును కొల్లగొట్టిన రామిరెడ్డి గురువగు "ఉక్కుమనిషి" పత్తేదారుని సహితము బంధించిన "ఉక్కుమనిషి" సానియింట నతి విచిత్రముగ బడి అయిదువేల రూపాయిలను దొంగిలించి, యానాడె యాలిని మంచమునకు కట్టిపడవైచిన "ఉక్కు మనిషి" ఎట్టివాడై యుండునో — ఎట్టి భీకరవదనము గలిగియుండునో ఎట్టిసాహసుడై యుండునో, ఎట్టిరసికుడై యుండునో జూచుటకు జనులందఱు నాత్రుతపడుచుండిరి

ఎండబాధకు తాళలేక జనులందఱు మాడిపోవుచుండిరి. కోర్టంతయు హడావిడిగనున్నది.

కాన్‌స్టబులు జనమును నిశ్శబ్దముగ నుంచుటకు ప్రయత్నించిరి, కాని వీరిమాట యొకరును వినరైరి.

కిళ్లీ, బీడీ, సిగరెట్, వేడివేడి కాఫీ, టీ యను కేకలు మారుమ్రోగుచుండెను. ఎంతకును జడ్జీగారు రానందులకు జనము విసుగు నొందుచుండిరి. కొందరు జడ్జీగారిని తమలో తిట్టుకొనుచుండిరి ఇట్లు పావుఘంట గడచినది, బయట కారు 'హారన్' వినబడినది. జనులందరును నిశ్శబ్దముగఁ జూచుచుండిరి. కొందరు పోలీసులు జనులను తొలగించి త్రోవ జేయుచుండిరి. ఆ త్రోవగుండ జడ్జీగారును, వెనుక ఛటర్జీగారును నడచుచుండిరి. జడ్జీగారు తమ యాసనమలంకరించిరి. అందరును తమ తమయాసనముల నలంకరించిరి. మఱికొంతసేపు గడచినది. నేరస్థులు లోనికిఁ గొని తేఁబడిరి. వారు తగుబోనుల నలంకరించిరి. జనులందరును వీరికొరకైయే యెదురు తెన్నులుజూచిరి. అట్టివారు "ఉక్కుమనిషి" తో సహా వచ్చి బోనులలో నిలుచుండిరి. వారిని జూచుట కిదియే సమయము. జనులందరును వారిని గండ్లారఁజూచిరి. తత్క్షణమే వారు పొందిన ఆశ్చర్యము ఎట్టిదని చెప్పుదును. వారది నిజమని నమ్మఁజాలకుండిరి అది యంతయుఁ గలయని భ్రాంతినొందుచుండిరి.

కారణము? ఇదివఱకు గొప్పదాతయని పేరుపడిన వ్యక్తి-వేల కొలదిజనులకు జీవనోపాధిఁ గల్పించిన సుగుణరాశి – కుంటి, గ్రుడ్డి మున్నగు వారికి నుచితముగ జీవనమార్గమును జూపిన భూతదయాపరుఁడు..అన్నదాన, వస్త్రదానములందు వెనుకంజ వేయని ధనవంతుఁడు..—సుప్రసిద్ధుఁడని పేరుపడి, శ్యామలను దెచ్చియిచ్చిన ఛటర్జీగార ప్రముఖుఁడు——ఇట్టి విధముగ మారునని యెవరును కల

నైన [illegible] ఎన్నా[illegible]? [illegible]...

[illegible] !!!

[illegible] !! ఎట్టి[illegible] [illegible] !!! [illegible] ... [illegible] తోగాదు—[illegible] స్వభావ[illegible] [illegible] స్వభావ[illegible] [illegible] ... [illegible] — ఎట్టి [illegible] [illegible] అహా! [illegible] [illegible]! [illegible] పొట్ట[illegible] — [illegible] పోవుచున్నది.

[illegible]! [illegible] ... [illegible] ... [illegible] సాహిందు— [illegible] ఆహా! [illegible]!! [illegible]! [illegible] ... ... [illegible]

[illegible] [illegible]? ... [illegible] [illegible] ... [illegible]

భక్తి [illegible] సొగసుగ చెప్పి ముగించెను.

భక్తి[illegible] —

"సురేష్ ప్రభుత్వ పత్తేదారునకు సహాయముగఁ బనిచేసి శ్యామలను తప్పించి వేయుటలో తాను జూపిన నేర్పు అమోఘమైనది. అదియునుగాక ఛటర్జీగారు చెప్పిన ప్రకారము సురేష్ అతి ధీమంతుడు. ఈతని తెగువ తెలివి యెంతయుఁ గొనియాడదగినవి.

ఇక, ఉక్కుమనిషిగా తాను చేసిన దొంగతనములు— దోపిడులు, అన్నియుఁగూడ ప్రజోపయోగ కార్యములకై సహాయపడినవే. శ్యామల నెత్తుకొని పోయినప్పటికిని యటనుగాని తిరుగఁ బశ్చాత్తాపమున మరలఁ దనంతటఁ దానే తెచ్చి వారి కప్పగించెను.

అదియునుగాక—

ఇతనిని శిక్షార్హునిగఁ జేయుట ప్రజలకొక్కరికిని సమ్మతముగ లేదు. తుదకు సుందరరామయ్యగారు— కంజాక్షి మున్నగు వారికైనను సమ్మతముగ లేదు. ప్రభుత్వము ప్రజాదేశాన ప్రజల యిష్టానుసారమే చేయుట ఎంతయు నాచరణీయము.

ఇక, "దొంగను బట్టుటకు దొంగయే కావలయును అందు చేతనే పత్తేదారుగ నియమించిన దేశములో దొంగతనములు, దోపిడులు లేక దేశము శాంతియుతమై యుండును." అని సుప్రసిద్ధ పత్తేదారగు ఛటర్జీగారు కూడ చెప్పియేయుండిరి.

కాన, అందరి యిష్టానుసారమే జేయుట నాయభిప్రాయము.

కావున, రాజకీయ ఖైదీల క్రింద నిసురేష్‌గారిని, తదితరులను విడచి పుచ్చుచున్నాము. ఇంతటినుండి సురేష్ ప్రభుత్వ పత్తేదారై మనుగాక!"

అని చెప్పి తమయాసనమునుండి దిగిరి.

విచారణముగిసెను.

జనుల ఆనందమునకు మేరలేకుండెను.

అందరును ఎవరిండ్లకు వారేగిరి.

మరునాడు.

ఎచ్చటజూచినను సురేష్ వివాహపు వార్తయే!

ఊరంతటను తోరణములు గట్టబడెను.

ఉద్యోగస్థులందరికిని శుభలేఖ లంపబడెను.

ముహూర్తపు తేదీ సమీపించినది.

అన్నియేర్పాటులును శ్యామలాంబగారి స్వగ్రామమందలి మందిరములోనే జరిగించబడెను.

ఆవీధినంతను పెద్దపెద్దపందిరు లాక్రమించెను.

శుభముహూర్తమున మంగళసూత్రము సురేష్ చే శ్యామల మెడలో గట్టబడెను!

ఉద్యోగస్థులందరికిని లోన భోజనములు పెట్టబడెను.

తదితరు లందరికిని పైనున్న పందిరులందు భోజనములు పెట్టబడెను.

ఇక విస్తార గానములతో గాగువలేమి?

పెద్దల దీవనలతో — పిన్నల సంతోషవచనములతో పెండ్లి ముగిసెను

పందొమ్మిదవ ప్రకరణము

బహుమతులు

వసంతరాణి చిరునవ్వు నవ్వుచుండెను. కోయిల "కుహూ" యనుచు నామెతో సయ్యాటలాడుచుండెను. ఈకుహూ యను యను శబ్దమునకు ఛటర్జీగారి తోటనుండి "కుహూ" యని మరి యొకశబ్దము ప్రతిధ్వనించుచుండెను.

ఎవరిదాప్రతిధ్వని?

క్రొత్త పెండ్లికూతురు శ్యామలది!

శ్యామల తోటలో నొక తిన్నెపై గూరుచుండి పూలను మాలగా గ్రుచ్చుచున్నది. ఇపుడామె చూచుటకు వనరాణివలె గన్పట్టుచున్నది. మునుపటికంటె నిపుడామె యెక్కుడందముతో దోచుచున్నది. ఆమె వెనుకనుండి సురేష్ మెల్లగ నరుదెంచి గాఢముగా కండ్లు గట్టిగ మూసెను. తోడనే యామె,

"అమ్మో! కండ్లుపోయినవి. ఏమిటబ్బా! ఎవరికా కొంటె తనము?"

అని యొక వెఱ్ఱికేక వైచినది. సురేష్ ఆకేకకు చలింపక,—

"ఈవెఱ్ఱికేకలకేమి లెమ్ము— నేనెవరినో చెప్పుకోవలయును లేనిచో నిట్లే."

అని మరింత గట్టిగ మూసెను.

"అబ్బ! ఇంకను తెలియనిచో నాకనులుపోవా? ఏమిటీ మోటుసరసం సురేష్!"

అని యామె నవ్వుచు నతిచమత్కారముగ పలుకుతో నవ్వించెను.

"మోటనరసమే కానిసమ్మా సురియేమైనను గానిమ్మా పేరు చెప్పవరకు నింతే!'

"అయ్యో! నాకళ్లు పోవుచున్నవి."

"ఈబెదరింపులకేమి లెమ్మా. సత్వరముగ ..."

"బెదరింపులుకాదు. నిజముగనే నాకళ్లుపోవుచున్నవి."

"ఈమాత్రము దానికేల?"

"ఈమాత్రమేమి? మీరాయుక్కుచేతులతో నాకళ్లు నొక్కిన నేమగును?"

'సరే—యింతకు పేరుచెప్పితివిగాదు'

'పేరు ఏలచెప్పవలయును? మీపేరు మీకు దెలియదా?

'ఉస్! ఇట్లయిన నీకేకష్టమునగును. త్వరగ జెప్పుము.'

'మొన్న పెండ్లిలో జెప్పలేదా? అప్పుడే మరచితిరా?"

"అయిన మరల జెప్పుము."

"మీరు మరచినచో నేనును మరచితిని. నాకుమీ జ్ఞాపకము లేదు."

"అయిన నింతే" అని గట్టిగ మూయుచు,

"అబ్బ! చెప్పుచున్నాను— మీపేరు... 'ఉ...సునిషి'

'ఏమా అల్లరి నాఅసలుపేరు చెప్పుము.'

'అసలుపేరేమిటి? సినలుపేరూను... సరే... యీరాసు బాబు,"

'ఏమా వెంకతనము సరిగ జెప్పక'

'ఉస్! చంపుచున్నారు... ... సురేష్!'

'అమ్మయ్య!' అని చేతులను తీసివేసెను.

ఇంతలో వసారాలో గంట 'గణగణ' మని మ్రోగెను.

సురేష్ అచటికిబోయి యొక పేపరుతో దిరిగి వచ్చెను.

పాపని ఛటర్జీ గమనింపలేదు.

'ఓహో, బానగారు ! దయచేయండి!'

'సాహెబ్ ఏమి సందర్భమున విజయం చేశారు—నాజన్మ పావనమాయెను.'

'అవును గాని! నిన్నుగూర్చి పొందిన ప్రేమబాలిని పెండ్లాడే సమాచారం? పెండ్లి చేసికొని — ఎంత ఆనందముగ కాలము గడపుదురు. అహో! ఆ ఆనందము దంపతులకే దక్కునవలయును.'

"చాలు లెమ్ము—నిన్నే నూరేళ్లకే వార్తలు జూచుము."

సురేష్ ఆ పేపరులోని యొకభాగము దీసి యిట్లు చదివెను,

—♦కాశీనాథవార్తలు♦—

కాశీ పట్టణమున జరిగిన ఘోర హత్యకేసు మొన్ననే విచారింపబడెను. దిరాష్ట్రస్వామి సురేష్ యొక్క కోపము గూర్చి ఘోరమైన హత్యయని ఎల్లరకును తెలిసిన విషయము లే!

ముఖ్య సిద్ధాంతం శోధకుడగు ఛటర్జీగారు మా రూపమునకు పతి ప్రయాణము చేసి, తుదకు 'ఉక్కుమనిషిని' చేరెను. అతని యొక నూతనవిద్యయు. ఆదివి సంబంధించిన రెండు సంగతులు లేవు. ఉదయము స్వయం విధానములు రెండుదప్ప— ఇతర భవనములు ఏమియును లేవు ...

ఉక్కుమనిషి. ఎవరో అన్వేషణ తెలిసెను. అతడు మరియే మందు కాదు.... ... ... సురేష్! నిజముగా ఆశ్చర్యకరము!!

ఛటర్జీగారి నౌకరగు రామిరెడ్డియు, నాతని తమ్ముడగు నాగస్వామియు, నీడను మరియొక నాతని యనుచరులు ...

ప్రభుత్వము కోరికపై జడ్జీగారు వారందరిని రాజకీయ ఖైదీల క్రింద విడుదల చేసిరి.— ... ...

ఇక ప్రస్తుత వార్తలు—

ప్రభుత్వమువారీ క్రింది విధముగ సన్మానములు గావించిరి.

“ఉక్కుమనిషి”ని పట్టుటచే ఛటర్జీ 500రూ. బహుమానము నొందెను. దొంగను పట్టుటలో సహాయమొనర్చిన సురేషుగారు సొంతమును ప్రభుత్వ పత్తేదారాయెను. క్రొత్త నివసించిన స, దానికి ప్రభుత్వమువారి కర్పించుటచే సురేషుగారి గొప్ప చిహ్నముగ ...'ఎస్' అను బిరుదొసంగ బడెను.......

తరువాత—

సురేషునకు, ఛటర్జీ సోదరియగు శ్యామలకును వివాహము కన్నుల పండువుగ జరిగెను, అన్న, వస్త్ర దానములు విరివిగ జేయబడెను. రామిరెడ్డిగారు తదితరులందరును ఇప్పుడు శ్యామలాంబా పారిశ్రామిక మందిరమునకు సహాయ నిర్వాహకులుగ నున్నారు.

ఇక—శ్యామలాంబా పారిశ్రామిక మందిరము మునుపటి కంటెను ఎక్కువ ప్రకాశముతో వెలుగొందుచున్న సంగతి తెలియదేముగలదు?

సంపూర్ణము

శ్రీ ది ... ప్రెస్, ... రాజమండ్రి

కథలు — చరిత్రలు

వేములవాడ భీమకవిచరిత్ర	0	12
తెనాలిరామకృష్ణచరిత్ర	0	12
నలమహారాజుకథలు (వచనం)	0	12
పరమానందశిష్యుల కథలు	0	8
భట్టివిక్రమార్కునికథలు	0	12
స్త్రీలవ్రతకథలు 1,2,3, భా,	1	0
పంచపాండవులవనవాసం	1	0
మహాపతివ్రతకథలు	0	12
మదనకామరాజుకథలు	1	0
పంచతంత్రము	1	0
అవధానము	1	0
ఆంధ్రనామాంసచరిత్ర వ	1	0
ఈ నాటపాండవము	1	0
సత్కథామంజరి	1	0
కవిగారిమనుగడ	1	0
బ్రిటిష్ పరిపాలనాసౌఖ్యము	0	12
పరిపాలనావిధానము	1	0
పదునారురాజులకథలు బైండు	2	0
మైరావణ వచనం	1	0
రాజా రామమోహనరాయి	1	0
పరమభాగవతులు	0	12
కబీరు	1	0
అమరావతిస్థూపము	1	
సచ్చిదానందచరిత్ర	1	
ఆంధ్రదేశకథావళి	1	
ప్రాచీనాంధ్రనౌకాజీవన చ॥	1	
మైసూరుదేశచరిత్ర	1	
భోజకాళిదాసుకథలు	1	
అంబ పెండ్లి శిఖండి చి, నా	0	
కృష్ణపక్షము ఊర్వశి ప్రవాసము	1	
నిశ్రేణి	0	
ఋగ్వేది	0	
కృపాంభోనిధి చి.ల.	0	8
శ్రీరామకృష్ణపూజా కుసుమములు	0	12
పురూరవచరిత్రము	0	12
మహాభక్త విజయము	1	4
శుకసప్తతికథలు	0	12
కాశీరామేశ్వరమహిమలు	1	4
గరుడపురాణం వచనం	0	12
మా ఆవిడ మొగలిపువ్వు	0	12
షట్చక్రవర్తులకథలు	0	12
భేతాళపంచవింశతికథలు	0	12
పండ్రెండు రాజులకథలు	0	12
ఉరేటకావళికథలు	0	12

వలయువారు:— యస్. అప్పలస్వామి అండ్ సన్సు, రాజమండ్రి.